

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wy sza Szkoła Przedsi biorczo ci i Marketingu w Chrzanowie

Dobre praktyki pedagogiczne w WSPiM w Chrzanowie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet III. Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty konkursowe).

Program Praktyk Pedagogicznych opracowała Aldona Jelska

WYŻSZA SZKOŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I MARKETINGU W CHRZANOWIE
32-500 Chrzanów, ul. Janiny Woynarowskiej 1,
Tel.: (32) 623-24-26, 623-51-80, fax.: (32) 623-38-78,
www.wspim.edu.pl, e-mail: wspim@wspim.edu.pl,
NIP: 628-10-14-504, REGON: 272261936

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Program Praktyk Pedagogicznych

opracowany w ramach projektu *Nauczyciel Dobrych Praktyk*
dla studentów kierunku Pedagogika i kierunku Filologia
studiuj cych
w Wy szej Szkole Przeds iorczo ci i Marketingu
w Chrzanowie

WY SZA SZKOŁA PRZEDSI BIORCZO CI I MARKETINGU W CHRZANOWIE
32-500 Chrzanów, ul. Janiny Woynarowskiej 1,
Tel.: (32) 623-24-26, 623-51-80, fax.: (32) 623-38-78,
www.wspim.edu.pl, e-mail: wspim@wspim.edu.pl,
NIP: 628-10-14-504, REGON: 272261936

SPIS TRE CI

O Projekcie słów kilka	7
Wst p	14
1. PROGRAM PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH – KIERUNEK: PEDAGOGIKA. CELE OGÓLNE	21
2. PRAKTYKA PEDAGOGICZNA NA SPECJALNO CI PEDAGOGIKA OPIEKU CZO – WYCHOWAWCZA	25
2.1 Praktyka obserwacyjna	26
2.1.1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	26
2.1.2. Przedszkole	27
2.1.3. Szkoła podstawowa, gimnazjum	29
2.2 Praktyka czynna	32
2.2.1. Przedszkole	32
2.2.2. Szkoła podstawowa, gimnazjum	36
3. PRAKTYKA PEDAGOGICZNA NA SPECJALNO CI PEDAGOGIKA WCZESNOSZKOLNA	41
3.1 Praktyka obserwacyjna	42
3.1.1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	42
3.1.2. Przedszkole	43
3.1.3. Szkoła podstawowa	45
3.2 Praktyka czynna	49
3.2.1. Przedszkole	50
3.2.2. Szkoła podstawowa	54
4. PROGRAM PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH – KIERUNEK: FILOLOGIA. CELE OGÓLNE	59
5. PRAKTYKA PEDAGOGICZNA NA SPECJALNO CI FILOLOGIA ANGIELSKA - NAUCZANIE J ZYKA ANGIELSKIEGO	63
5.1. Praktyka obserwacyjna - szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna	64
5.2 Praktyka czynna- szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna	67
Projekt i praktyka pedagogiczna studentów Wy szej Szkoły Przedsi biorczo ci i Marketingu w Chrzanowie w opinii Nauczycieli - Opiekunów	73
Bibliografia	81

O Projekcie słów kilka...

Projekt „Nauczyciel dobrych praktyk”, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet III „Wysoka jakość systemu oświaty”, Działanie 3.3. „Poprawa jakości kształcenia”, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty konkursowe”, był realizowany w terminie od 03.01.2011r. do 30.06.2015r. przez Wydział Szkół Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie, z siedzibą przy ul. Janiny Woynarowskiej 1.

Wartość dofinansowania projektu to kwota 2 014 696,00 zł.

Projekt realizowany był w partnerstwie z:

- GMINA TRZEBINIA,
- GMINA BABICE,
- POWIATEM CHRZANOWSKIM.

Cel ogólny projektu: podniesienie jakości przeprowadzanych praktyk pedagogicznych w 22 przedszkolach, szkołach i innych placówkach powiatu chrzanowskiego przez studentów WSPiM w Chrzanowie na specjalnościach: Pedagogika Opiekunów – Wychowawcza, Pedagogika Wczesnoszkolna, Filologia Angielska oraz słuchaczy studiów podyplomowych na specjalności Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna, przygotowujących się do wykonywania zawodu nauczyciela.

Cele szczegółowe projektu to m.in.:

1. wypracowanie wzorcowego modelu praktyk pedagogicznych,
2. nawiązanie stałej współpracy Uczelni ze szkołami, przedszkolami oraz poradniami psychologiczno – pedagogicznymi oraz ich organami prowadzonymi w zakresie organizacji i przeprowadzania praktyk pedagogicznych,
3. umożliwienie studentom/kom oraz słuchaczom/kom studiów podyplomowych w trakcie praktyk dostępu do nowoczesnego sprzętu oraz narzędzi multimedialnych wykorzystywanych w procesie edukacji,
4. podniesienie wiedzy i umiejętności nauczycieli – Opiekunów niezbędnych do pełnienia tej funkcji,
5. podniesienie wiedzy i umiejętności studentów/ek/ oraz słuchaczy/czek niezbędnych w trakcie realizacji praktyk.

Projekt zarządany był przez zespół w składzie:

- Kierowniczką projektu – Elbieta Bra
- Koordynatorką biura projektu – Ksenia Kwiatkowska
- Specjalistką ds. kadr i rozliczeń – Katarzyna Martyka, Joanna Dłubisz
- Specjalistą ds. promocji, informacji i ewaluacji – Przemysław Bochenek, Krzysztof Bra, Barbara Opiała
- Obsługą finansową projektu – Edyta Sadłocha.

Do prawidłowej realizacji praktyk pedagogicznych w szkołach /przedszkolach/ poradniach psychologiczno-pedagogicznych przyczynili również si:

- Opiekunką merytoryczną praktyk - Aldona Jelska
- Koordynatorzy praktyk:
  - z ramienia Gminy Trzebinia - Andrzej Pypno,
  - z ramienia Gminy Babice – Lucyna Zaczyska, Ewa Szydłowska – Koryczan, Lucyna Siba,
  - z ramienia Powiatu Chrzanowskiego - Andrzej Uryga, Kazimiera Sulik
- 65 Nauczycieli – Opiekunów praktyk.

PROJEKT REALIZOWANY BYŁ W RAMACH 4 ZADAŃ :

Zadanie 1 – Zarządzanie projektem

Zadanie 2 – Warsztaty dobrych praktyk

Zadanie 3 – Praktyki studenckie

Zadanie 4 – Forum wymiany doświadczeń

W RAMACH ZADANIA 1:

- 1) zatrudniono personel zarządzający,
- 2) organizowano spotkania promocyjno – informacyjne Koordynatorów/ek z kandydatami na Opiekunów/ki praktyk (Partnerzy),
- 3) rekrutowano uczestników projektu (nauczycieli – Opiekunów/ek praktyk) oraz szkół (Partnerzy),
- 4) zakupiono materiały biurowe i sprzęt,
- 5) opracowano i wydrukowano materiały promujące projekt oraz zakupiono Roll up-y,
- 6) koordynowano działania oraz prowadzono obsługę administracyjną – biurową projektu,
- 7) prowadzono obsługę kadrową – placową oraz księgową projektu wraz ze sprawozdawczością finansową i projektową,

- 8) przeprowadzono audyt,
- 9) prowadzono monitoring działań projektowych i ewaluację projektu,
- 10) zorganizowano i przeprowadzono szkolenie „Równo szans kobiet i mężczyzn w realizacji projektów unijnych”,
- 11) rekrutowano uczestników projektu (studentów/słuchaczy studiów podyplomowych),
- 12) zorganizowano konferencję podsumowującą.

WRAMACH ZADANIA 2:

- 1) zatrudniono trenerów warsztatów dla studentów/ek, wyłoniono podwykonawców,
- 2) zatrudniono trenerów warsztatów dla Opiekunów/ek praktyk,
- 3) wynajęto sale na potrzeby warsztatów,
- 4) zapewniono catering dla uczestników/ek warsztatów,
- 5) zakupiono materiały biurowe dla uczestników oraz na potrzeby przeprowadzenia warsztatów,
- 6) przeprowadzono warsztaty dla studentów oraz słuchaczy studiów podyplomowych.
- 7) przeprowadzono warsztaty dla Opiekunów/ek praktyk,
- 8) wydano za wydatki na wydatki na szkolenia,
- 9) przygotowano materiały dydaktyczne dla uczestników warsztatów,
- 10) przeprowadzono pretesty i testy sprawdzające.

WRAMACH ZADANIA 3:

- 1) zatrudniono Opiekunów/ki praktyk,
- 2) zatrudniono Koordynatorów/ki praktyk z ramienia: Gminy Trzebinia, Gminy Babicei Powiatu Chrzanowskiego,
- 3) zatrudniono Opiekunów merytoryczną praktyk,
- 4) zakupiono sprzęt dla szkół i przedszkoli (laptopy, projektory multimedialne, radioodtwarzacze),
- 5) przeprowadzono praktyki pedagogiczne dla studentów specjalności Pedagogika Opiekuńczo-Wychowawcza, Pedagogika Wczesnoszkolna oraz Filologia Anielska, a także dla słuchaczy studiów podyplomowych Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna,
- 6) przeprowadzono hospicja praktyk,
- 7) przeprowadzono testy końcowe.

Fot. 1. Zakupiony w ramach projektu sprzęt „w druję” do szkół i przedszkoli.

WRAMACH ZADANIA 4:

- 1) przeprowadzono Fora,
- 2) wynajęto autokar dla uczestników Forów,
- 3) zatrudniono Specjalistów praktyków,
- 4) zapewniono nocleg, wyżywienie, sal konferencyjną uczestnikom Forum,
- 5) przygotowano i wydano publikację.

Fot. 2. Warsztaty podczas Forum Wymiany Doświadczeń

Wykaz szkół i placówek, uczestniczących w projekcie:

GMINA BABICE:

Zespół Szkół w Zagórzcu – Szkoła Podstawowa,
Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Westerplatte w Rozkochowie,
Zespół Szkół w Młotkowie – Szkoła Podstawowa,
Zespół Szkół w Zagórzcu – Publiczne Gimnazjum,
Zespół Szkół w Babicach – Publiczne Gimnazjum.

GMINA TRZEBINIA:

Szkoła Podstawowa nr 8 im. Jana Pawła II w Trzebini,
Szkoła Podstawowa nr 6 im. Władysława Broniewskiego w Trzebini,
Gimnazjum nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Trzebini,
Gimnazjum nr 3 im. Polskich Noblistów w Trzebini,
Zespół Szkół Gimnazjalnych im. Trzech Wieszców w Trzebini – Gimnazjum nr 2.

POWIAT CHRZANOWSKI:

Zespół Szkół Techniczno – Usługowych w Trzebini - Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2,
Powiatowe Centrum Edukacyjne w Chrzanowie – Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1,
I Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica w Chrzanowie,
Zespół Szkół w Libińcu – Liceum Ogólnokształcące,
Zespół Szkół Ekonomiczno – Chemicznych w Trzebini – Technikum nr 1,
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Chrzanowie.

Wykaz przedszkoli, uczestniczących w projekcie:

GMINA BABICE:

Przedszkole Samorządowe w Babicach,
Przedszkole Samorządowe w Zagórzcu,

GMINA TRZEBINIA:

Przedszkole Samorządowe w Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Młoszowej,
Przedszkole Samorządowe nr 3 w Trzebini,
Przedszkole przy Szkole Podstawowej nr 3 im. Ignacego Łukasiewicza w Trzebini.

PRZEPIY W UCZESTNIKÓW PROJEKTU:

- udział w projekcie rozpoczął: 192 osoby (127 studentów/słuchaczy studiów podyplomowych, 65 Opiekunów)
- udział w projekcie przerwało: 46 osób,

Status na rynku pracy osób, które rozpoczęły udział w projekcie:

- bezrobotni: 42 osoby,
- nieaktywni zawodowo: 23 osoby,
- zatrudnieni: 127 osób (62 studentów/słuchaczy studiów podyplomowych oraz 65 Opiekunów).

OSI GNI TE W PROJEKCIE REZULTATY MIKKIE:

1. Wzrost wiedzy u 127 studentów/słuchaczy studiów podyplomowych WSPiM z zakresu:
  - 1) pracy Nauczyciela,
  - 2) dokumentacji wymaganej w danej placówce,
  - 3) specyfiki danej placówki edukacyjnej,
  - 4) zasad współpracy szkoły ze środowiskiem,
  - 5) psychospołecznych uwarunkowań zachowania ucznia.
2. Wzrost umiejętności u 127 studentów/słuchaczy studiów podyplomowych WSPiM z zakresu:
  - 1) pracy nauczyciela/wychowawcy,
  - 2) wykorzystania technologii informacyjno – komunikacyjnych w pracy nauczyciela.
3. Wzrost umiejętności interpersonalnych u 65 Opiekunów oraz 127 studentów/słuchaczy studiów podyplomowych.
4. Wzrost wiedzy oraz umiejętności u 65 Opiekunów z zakresu:
  - 1) prawa o wiatowego,
  - 2) skutecznej współpracy z praktykantem/k ,
  - 3) metod i narzędzi motywacji, ewaluacji procesu praktyk.

OSI GNI TE W PROJEKCIE REZULTATY TRWARDE:

- 1) 83 studentów/słuchaczy studiów podyplomowych zdało test końcowy na zakończenie praktyk,
- 2) 65 Nauczycieli zdało test, potwierdzający ich przygotowanie do pełnienia funkcji Opiekunów/ek praktyk,

OSI GNI TE W PROJEKCIE PRODUKTY:

- 1) 1 opracowany wzorcowy program praktyk pedagogicznych,
- 2) 127 studentów/słuchaczy studiów podyplomowych obj tych praktykami,
- 3) 240 konspektów lekcji/zaj ,
- 4) 65 Nauczycieli obj tych warsztatami doskonal cymi ich umiej tno ci do pełnienia roli Opiekunów,
- 5) 40 h dydaktycznych warsztatów przypada na jednego Nauczyciela Opiekuna,
- 6) 60 h dydaktycznych warsztatów przypada na jednego Studenta/Słuchacza studiów podyplomowych.
- 7) 13 735 godzin praktyk zrealizowanych ł cznie na specjalno ciach: Pedagogika Opieku czo – Wychowawcza, Pedagogika Wczesnoszkolna oraz Filologia Angielska,
- 8) 9 Forów Wymiany Do wiadcz e ,
- 9) 15 szkół wyposa onych w nowoczesny sprz t multimedialny wykorzystywany w trakcie praktyk pedagogicznych,
- 10) 15 szkół współpracuj cych z Uczelni przy organizacji i przeprowadzaniu praktyk (umowy ze szkołami),
- 11) 200 sztuk publikacji „Dobre praktyki pedagogiczne w WSPiM w Chrzanowie”.

PODSUMOWANIE:

Analizuj c ponad czteroletnie zmagania z realizacj projektu „Nauczyciel dobrych praktyk” mo na z satysfakcj odnie si do faktu udzielenia tak du ego wsparcia grupie docelowej, tj. studentom i słuchaczom studiów podyplomowych Wy szej Szkoły Przedsi biorczo ci i Marketingu w Chrzanowie.

Wielu uczestników projektu zdobyło now e wiedz i umiej tno ci, zweryfikowało swoje podej cie do zawodu, i zyskało nowe warto ci, które zapewne w przyszło ci oka si bardzo przydatne. Mamy nadziej , e udział w projekcie spełnił ich oczekiwania.

Kierowniczka projektu – *El bieta Bra*

Wst p

Przygotowanie studentów do wykonywania zawodu nauczyciela jest wieloaspektowe i tak naprawdę dla samego nauczyciela nigdy się nie kończy. Spotkanie z nauczycielską rzeczywistością, jeszcze w trakcie studiów, umożliwia studentom specjalnie dla nauczycielskich praktyk pedagogicznych, będąc istotnym elementem ich programu kształcenia. W trakcie trwania praktyki osoby, które znajdują pracę szkoły tylko z drugiej strony szkolnej ławki, z pozycji ucznia, mają możliwość porównania swoich wyobrażeń o pracy nauczyciela z autentycznymi zadaniami i warunkami pracy, w jakich przyjdzie im spędzić zawodowe życie.

Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie (WSPiM), dzięki projektowi Nauczyciel Dobrych Praktyk, zaoferowała swoim studentom możliwość odbycia praktyki pedagogicznej w poradni psychologiczno-pedagogicznej, w przedszkolach i szkołach zlokalizowanych na terenie gminy Trzebinia, gminy Babice i w Powiecie Chrzanowskim, czyli w placówkach o wiatowych prowadzonych przez Partnerów projektu. Wybór zarówno placówek, które uczestniczyły w działaniach projektowych, jak i nauczycieli – opiekunów studentów, realizujących praktyki, był obwarowany wieloma warunkami. Selekcja dała studentom szansę „praktykowania” w najlepszych placówkach edukacyjnych powiatu. Mentorzy naszych studentów – praktykantów to przede wszystkim nauczyciele dyplomowani, z dużym doświadczeniem pedagogicznym, z sukcesami przygotowujący swoich uczniów i wychowanków do kolejnych etapów edukacyjnych. Udział praktyków, na co dzień tworzących proces dydaktyczny, wychowawczy i opiekuńczy na różnych poziomach edukacyjnych, przyczynił się do modernizacji obowiązującego wcześniej w WSPiM regulaminu, a przede wszystkim programu praktyk pedagogicznych, opracowanych dla studentów studiów pierwszego stopnia na specjalności Pedagogika Opiekuńczo-Wychowawcza oraz specjalności Pedagogika Wczesnoszkolna na kierunku Pedagogika oraz dla studentów specjalności Filologia Angielska – Nauczanie Języka Angielskiego ze specjalnością dodatkową Edukacja Wczesnoszkolna na kierunku Filologia.

Przez okres realizacji projektu znacząco zmieniały się akty normatywne, co w efekcie powodowało konieczność wprowadzania zmian, nie tylko w elementach projektu, ale też w regulaminie i programie praktyk. W 2011 roku, kiedy w ramach projektu realizowali my pierwsze praktyki, studenci studiów licencjackich na specjalnościach nauczycielskich mieli obowiązek studiowania dwóch specjalności – specjalności głównej i dodatkowej – wymóg sformułowany

w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 roku w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz. U. z 2004 r. Nr 207, poz. 2110). Dlatego na kierunku Pedagogika w projekcie mogli uczestniczyć studenci jednej specjalności głównej – Pedagogiki Opiekuńczej – Wychowawczej. Natomiast studenci kierunku Filologia w ramach projektu mogli realizować specjalności główne – Nauczanie Języka Angielskiego i specjalności dodatkowe – Edukacja Wczesnoszkolna. Studenci w wersjach programu praktyk inaczej były rozpisane zadania, czas i tryb odbywania praktyki. Tym bardziej, zgodnie z założeniami projektu, w jego realizacji uczestniczyły gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne i poradnia psychologiczno-pedagogiczna. W 2011 roku weszła w życie znacząca nowelizacja ustawy z 27 lipca 2005 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym. W dniu 2 listopada tego roku Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego podpisał rozporządzenie w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. z 2011 r. Nr 253, poz. 1520) – uczelnie musiały więc opracować programy kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, ponieważ standardy kształcenia dla poszczególnych kierunków i poziomów studiów (rozporządzenie MNiS w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków i poziomów kształcenia a także trybów tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia by prowadziła studia niestacjonarne oraz makrokierunki (Dz. U. z 2007 r., Nr 164, poz. 1166 z późn. zm.) przestały obowiązywać. W styczniu 2012 roku wprowadzono również nowe rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2012 r., poz. 131), na podstawie którego na studiach licencjackich w specjalności nauczycielskiej przestało obowiązywać obligatoryjne prowadzenie specjalności głównej i specjalności dodatkowej. Ponadto rozporządzenie to wprowadziło nowe, bardzo istotne regulacje – studia pierwszego stopnia dające przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela wyłącznie w przedszkolach i szkołach podstawowych. Zmiana ta nie koresponduje z zapisem np. § 3 i § 11 rozporządzenia MEN w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (tj.: Dz. U. z 2013 r., poz. 1207). Zgodnie bowiem z przepisem prawnym w/w rozporządzenia kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w gimnazjum, zasadniczej szkole zawodowej (§ 3 pkt 2 ppkt a), a jeżeli chodzi o nauczycieli języka obcego także w szkołach ponadgimnazjalnych (§ 11 ust. 2 pkt 2 ppkt a), posiada również osoba, która ukończyła studia pierwszego stopnia na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Dla Uczelni realizujący ten projekt jest to istotna kwestia ze względu na fakt, że wśród placówek zakwalifikowanych do projektu – zgodnie z obowiązującymi na dzień jego rozpoczęcia warunkami realizacji – są gimnazja, zasadnicze szkoły zawodowe, liceum ogólnokształcące, technikum i poradnia psychologiczno-pedagogiczna. Wszystkie szkoły uczestniczące w projekcie, w początkowej fazie jego realizacji, zostały wyposażone w sprzęt multimedialny (tablica interaktywna, projektor multimedialny, komputer przenośny oraz pakiet MS Office) o łącznej wartości ok. 12 000,00 zł za każdy zestaw. Nauczyciele, których zakwalifikowano do pełnienia roli opiekuna praktyk, uczestniczyli w warsztatach przygotowujących ich do prowadzenia praktyk pedagogicznych w placówkach edukacyjnych. Nauczyciele – opiekunowie oraz koordynatorzy projektu z ramienia Partnerów projektu byli uczestnikami forum wymiany doświadczeń, które odbywało się regularnie dwa razy w roku. Fora prócz ciekawych szkoleń na temat różnych aspektów realizacji praktyk, doskonalenia wiedzy merytorycznej i metodycznej opiekunów praktyk, realizowały również współpracę koordynatorów i opiekunów w zakresie wypracowania innowacyjnego programu praktyk i dokumentacji z nimi związanej.

Jak widzimy zainwestowano wiele i w sensie materialnym, i w tym może mniej wymiernym, ale równie ważnym – emocjonalnym. Zaangażowanie nauczycieli – opiekunów w praktyki pedagogiczne studentów, dzielenie się wiedzą i doświadczeniem z przyszłymi adeptami zawodu było niezwykle cenne. Zapewnienie dzieciom wsparcia pedagogów posiadających umiejętności merytoryczne i metodyczne, wyposażonych w szerokie spektrum kompetencji dydaktycznych oraz społecznych, łączących te kompetencje z predyspozycjami osobowymi, które gwarantują właściwe pełnienie ról zawodowych, ma podstawowe znaczenie. Proces przygotowania takich pedagogów musi łączyć w sobie zarówno aspekt teoretyczny, czyli efektywny system kształcenia na studiach wyższych, jak i aspekt praktyczny – dobrze zaplanowany i właściwie zorganizowany model praktyk pedagogicznych. Praktyki winny bowiem ukazać studentom specyfikę funkcjonowania placówek o wiatowych różnego typu, dać im możliwość zapoznania się z nimi. Powinny także umożliwić studentom zweryfikowanie swoich wyborów zawodowych, dać im możliwość ewaluacji własnych dokonań pedagogicznych zrealizowanych w trakcie tych praktyk, stworzyć pretekst do oceny własnych predyspozycji i planów rozwoju zawodowego. Zrealizowanie modelu praktyk gwarantujących spełnienie powyższych warunków jest możliwe tylko w przypadku opracowania innowacyjnego programu praktyk pedagogicznych. Projekt *Nauczyciel Dobrych Praktyk* miał na celu stworzenie właśnie takiego

programu praktyk pedagogicznych dla studentów Wy szej Szkoły Przed si -
biorczo ci i Marketingu w Chrzanowie, studiuj cych na dwóch kierunkach:

- na kierunku Pedagogika, specjalno :
  - × Pedagogika Opieku czo-Wychowawcza,
  - × Pedagogika Wczesnoszkolna (wprowadzona w zwi zku ze zmianami w przepisach prawa dotycz cych o wiaty i szkolnictwa wy szego)
- na kierunku Filologia, specjalno :
  - × Nauczanie J zyka Angielskiego ze specjalno ci dodatkow Edukacja Wczesnoszkolna,
  - × Nauczanie J zyka Angielskiego (specjalno ustalona po zmianach w przepisach prawa dotycz cych o wiaty i szkolnictwa wy szego)

Program praktyk pedagogicznych, opracowany w ramach projektu, jest przeznaczony dla studentów studiów pierwszego stopnia, a zatem realizuj cych wła ciwie pocz tkowy etap przygotowania do zawodu nauczyciela. Struktura Programu zakłada wi c przede wszystkim zapoznanie studentów ze specyficznymi warunkami działalno ci ró nego typu placówek o wiatowych oraz z prac z dzie mi w ró nym wieku. Pojawiaj ce si coraz cz ciej dysfunkcje rozwojowe dzieci s najcz sts przyczyn ich szkolnych niepowodze . Na wczesnym etapie rozwoju dziecka niezwykle istotnym jest profesjonalna pomoc i wspomaganie rozwoju. Dlatego w Programie sugeruje si , aby pierwsze praktyki obserwacyjne studenci realizowali w poradni psychologiczno-pedagogicznej (nie jest to zasada obligatoryjna i dotyczyła wyl cznie tych praktykantów, którzy tak opcj sami wybrali). Uko czenie studiów licencjackich wprawdzie nie daje ich absolwentom uprawnie kwalifikacyjnych do pracy w poradni psychologiczno-pedagogicznej, ale kontakt z zadaniami, metodami pracy pracowników poradni, ró norodnymi programami wspomagania rozwoju dzieci, a nade wszystko z samymi dzie mi, które korzystaj ze specjalistycznej pomocy, jest fundamentalne dla wła ciwego rozumienia potrzeb uczniów i wychowanków. Zrozumienie przez studentów uczniowskich reakcji, trudnego nieraz do zaakceptowania zachowania lub znalezienia wła ciwej płaszczyzny komunikacji, stanowi cz sto o powodzeniu działa nie tylko wychowawczych, ale równie dydaktycznych. Wydaje si wi c, e umiejscowienie obserwacji pracy z uczniami o specyficznych potrzebach edukacyjnych na pocz tku praktyki ma swoje uzasadnienie tak e w zakresie np. kreowania przyjaznych postaw nauczycielskich wobec uczniów i wychowanków.

Regulamin oraz Program Praktyk Pedagogicznych opracowano z uwzględnieniem aktów prawnych i ich zmian w trakcie trwania projektu. Wstępne wersje Programu oparto na:

- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 roku w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków i poziomów kształcenia oraz trybu i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadziła studia niestacjonarne i makrokierunki (Dz. U. z 2007 r. Nr 164, poz. 1166 z późn. zm.; Załącznik Nr 29 i 78);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 roku w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz. U. z 2004 r. Nr 207, poz. 2110);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. z 2009 r., Nr 40, poz. 500 z późn. zm.).

Ostateczna wersja Programu jest zgodna z następującymi aktami prawnymi:

- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. z 2011 r. Nr 253, poz. 1520);
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2012 r., poz. 131);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (tj.: Dz. U. z 2013 r., poz. 1207);

oraz:

- Uchwała Nr 2/2012/2013 Senatu WSPiM w Chrzanowie w sprawie *programu kształcenia na kierunku Pedagogika od roku akademickiego 2012/2013.*
- Uchwała Nr 3/2012/2013 Senatu WSPiM w Chrzanowie w sprawie *programu kształcenia na kierunku Filologia od roku akademickiego 2012/2013.*

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Program praktyk Pedagogicznych od roku akademickiego 2013/2014 został opracowany oddzielnie dla studentów kierunku Pedagogika i dla studentów kierunku Filologia. Zdecydowały o takim podejściu odmienne efekty kształcenia, które dla tych kierunków zatwierdził Senat Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie.

Senat WSPiM zatwierdził ostateczny *Regulamin Praktyk Pedagogicznych* i *Program Praktyk Pedagogicznych* wymienionymi poniżej uchwałami:

- Uchwała Nr 41/2012/2013 Senatu Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie z dnia 19 września 2012 r. w sprawie "Regulaminu Praktyk Pedagogicznych" i "Programu Praktyk Pedagogicznych" na studiach pierwszego stopnia, kierunek: Pedagogika, forma niestacjonarna, realizowanych w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie w ramach projektu "Nauczyciel Dobrych Praktyk".
- Uchwała Nr 42/2012/2013 Senatu Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie z dnia 19 września 2012 r. w sprawie "Regulaminu Praktyk Pedagogicznych" i "Programu Praktyk Pedagogicznych" na studiach pierwszego stopnia, kierunek: Filologia, forma niestacjonarna, realizowanych w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie w ramach projektu "Nauczyciel Dobrych Praktyk".

WYŻSZA SZKOŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I MARKETINGU W CHRZANOWIE
32-500 Chrzanów, ul. Janiny Woynarowskiej 1,
Tel.: (32) 623-24-26, 623-51-80, fax.: (32) 623-38-78,
www.wspim.edu.pl, e-mail: wspim@wspim.edu.pl,
NIP: 628-10-14-504, REGON: 272261936

1. PROGRAM PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH – KIERUNEK: PEDAGOGIKA. CELE OGÓLNE

Program Praktyk Pedagogicznych, opracowany w ramach projektu Nauczyciel Dobrych Praktyk dla studentów kierunku Pedagogika, obejmuje uczestniczących w projekcie studentów dwóch specjalności – specjalności Pedagogika Opiekuńczo-Wychowawcza i specjalności Pedagogika Wczesnoszkolna. Studenci obu specjalności mogli odbyć praktyki obserwacyjne w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Osoby, które wybrały tę opcję, praktyki czynne realizowały w:

- przedszkolu i w szkole podstawowej lub w gimnazjum w przypadku specjalności Pedagogika Opiekuńczo-Wychowawcza
- przedszkolu i w szkole podstawowej w przypadku specjalności Pedagogika Wczesnoszkolna.

Studenci specjalności Pedagogika Opiekuńczo-Wychowawcza, nierealizujący obserwacji w poradni, mieli możliwość odbycia praktyki w przedszkolu, w szkole podstawowej i w gimnazjum.

Studenci specjalności Pedagogika Wczesnoszkolna, którzy nie prowadzili obserwacji w poradni, realizowali praktyki w przedszkolu i w szkole podstawowej.

Cele ogólne praktyki pedagogicznej dla obu specjalności są wspólne, natomiast cele szczegółowe i zadania studentów danej specjalności i w poszczególnych typach placówek – różni się. Program wyznacza cztery zasadnicze cele ogólne.

1. Organizacja procesu dydaktycznego oraz wychowania i opieki, poziom rozwoju psychofizycznego dzieci i charakter oddziaływania, jakim one podlegają oraz przygotowanie nauczycieli, ich zadania to aspekty, które mają zasadniczy wpływ na rozwój osobowości wychowanków i uczniów. W tym kontekście celem ogólnym jest rozwijanie wiedzy studentów o systemie edukacji i różnych typach szkół oraz placówek o wiatowych. Praktyka pozwala studentom na obserwację podobieństw i różnic wynikających z wielorakich czynników, tak obiektywnych, jak chociażby lokalizacja placówki (np. miasto – wieś), wiek dzieci uczyszczających do danej placówki (przedszkole – szkoła podstawowa), czy chociażby liczba uczniów/wychowanków w placówce, co nie pozostaje bez wpływu na funkcjonowanie szkoły lub przedszkola. Pobyt w rzeczywistym środowisku szkolnym ma

rozwin wiedzę studentów o placówkach wspierających rozwój uczniów i wychowanków oraz wspomagających rodziców, którzy chcą lub czują potrzebę udzielenia profesjonalnej pomocy swemu dziecku w zakresie eliminowania dysfunkcji rozwojowych, albo doskonalenia ponadprzeciętnych zdolności. Powyższe zakresy nie mają szans powodzenia bez umiejętności efektywnego komunikowania się z uczniem, nauczycielem, dyrektorem placówki, rodzicem a wreszcie z instytucjami wsparcia dla wcześniej wymienionych podmiotów. Nabywanie kompetencji społecznych wydaje się więc mieć kluczowe znaczenie dla efektywnych działań studentów, którzy w przyszłości mają być dobrymi nauczycielami, którzy oprócz wiedzy i niezbędnych umiejętności będą również cechować empatią i szczególnie pedagogiczną wrażliwością.

2. Efektem udziału studentów w programie praktyk winno być rozwijanie umiejętności właściwego budowania procesu dydaktycznego, realizacji zadań wychowawczych i opiekuńczych. Wykorzystanie zdobytej w czasie studiów teoretycznej wiedzy merytorycznej i metodycznej podczas praktyki czynnej jest naturalnym sposobem na sprawdzenie przez studentów własnych predyspozycji do wykonywania zawodu nauczyciela. Współczesna edukacja to nie tylko nowoczesne metody, formy i środki kształcenia, ale również budowanie wśród uczniów umiejętności aktywnej, samodzielnej myślenia dla efektywnego uczenia się. Praktyka pedagogiczna stwarza więc studentom możliwość poszukiwania w rzeczywistym środowisku takich form pracy, które dla danej grupy rówieśniczej lub poszczególnych uczniów i wychowanków będą przynosiły najlepsze efekty. Obrazuje to studentom jak istotną rolę pełni w kształceniu, wychowaniu i opiece relacja uczeń – nauczyciel, nauczyciel – rodzic. Umiejętności obserwacji, dostrzegania niuansów, a przede wszystkim wrażliwość jest nauczycielowi nieodzowna zwłaszcza w pracy z dziećmi o szczególnych potrzebach edukacyjnych. I nie chodzi w tym przypadku wyłącznie o dzieci, które mają określone problemy natury dydaktycznej, wychowawczej czy emocjonalnej, zmagające się z różnego typu dysfunkcjami. Chodzi także o dzieci wybitnie zdolne, obdarzone szczególnym talentem w konkretnej dziedzinie, posiadające wysoki iloraz inteligencji. Organizacja procesu kształcenia i wychowania tych uczniów w taki sposób, by był najbardziej adekwatny do ich predyspozycji i potrzeb, jest wręcz wyzwaniem dla każdego nauczyciela. Trudno byłoby osiągnąć zamierzone efekty bez indywidualizacji kształcenia

i wychowania. Praktyka ma być równie etapem przygotowującym studentów do realizowania w przyszłości zasad zindywidualizowanego nauczania.

- Inspirowanie uczniów do podejmowania trudnych, wymagających zaangażowania zadań, jest możliwe tylko w sytuacjach, w których student spotyka się z uczniem w realnej rzeczywistości. Zderzenie studenckich wyobrażeń o tym, czego może wymagać od ucznia na lekcji, na wycieczce, podczas rozmowy o niewłaściwym zachowaniu i w wielu czasach niemożliwych do przewidzenia sytuacjach, z podejmowanymi na bieżąco decyzjami, niejednokrotnie różni się od codziennego życia w szkole, przedszkolu czy innej placówce o wiatowej. Praktyka pedagogiczna powinna więc uzmysłowić studentom, że przypadek każdego ucznia i wychowanka może być inny. Nauczyciel podejmując swoje działania musi o tym pamiętać i korzystać ze swojej wiedzy, dostosowując zarówno metody kształcenia jak i sposób podejścia nie tylko do potrzeb uczniów, ale również do ich możliwości. Nie powinien przy tym zapominać o kształtowaniu kreatywności uczniów i ich aktywnych postaw. W nowoczesnym społeczeństwie, społeczeństwie informacyjnym uczenie się ma bowiem charakter permanentny i ustawiczny – rozpoczyna się w formalny sposób na etapie przedszkola i przez kolejne etapy edukacyjne, w różnych formach, na różnych poziomach i z różną intensywnością trwa właściwie przez całe życie człowieka. Nauczyciel – przewodnik, który ten proces zapoczątkuje, kształtując właściwe kompetencje dziecka na poziomie adekwatnym do jego rozwoju, stworzy mocne fundamenty wartościowego, spełnionego członka społeczeństwa.
- Bezpośrednia obserwacja pracy nauczyciela z dziećmi, a ponadto również osobisty kontakt z uczniami i wychowankami, uzmysławia studentowi zakres jego odpowiedzialności, odpowiedzialności za młodego człowieka w każdym aspekcie jego życia – za zdrowie, a czasem nawet życie, za kształcenie, za bezpieczeństwo, za dobre relacje z rówieśnikami, z rodzicami, z innymi nauczycielami... Ta odpowiedzialność nauczyciel wypracowuje w sobie w każdej chwili bycia nauczycielem, przez cały okres pracy. Praktyka jednak rozpoczyna ów proces w sposób wiadomy. Istotną rolę w owej wiadomości odgrywa umiejętność dokonywania ewaluacji własnych działań. Budowanie warsztatu pedagogicznego wiąże się bowiem z umiejętnością dostrzegania pozytywnych aspektów przyjętych rozwiązań, ale także z dostrzeganiem własnych niedociągłości, zagrożeń czy porażek i poszu-

kiwaniu sprzymierze ców w osi ganiu sukcesów. Sukces nauczyciela w naturalny sposób wi e si przecie z sukcesem ucznia. A to jest cel pedagogicznych wysiłków. Nauczyciel odznacza j cy si d eniem do doskonalenia, zaangażowaniem i pasj , potrafi te cechy zaszczerpi równie w swoim podopiecznym. Młodzi ludzie s niezwykle wra liwi, z sił papierka lakmuseowego wyczuwaj autentyzm swego mentora. Ufaj mu. Wzorzec nauczyciela – przewodnika, m drego, wspieraj tego swych uczniów, cierpliwego obro cy uczniowskich racji, nie jest mo liwy do osi gni cia bez rozwijania przez nauczycieli w samych sobie szczególnej wra liwo ci, tak e etycznej i empatii. Praktyka umo liwia Studentom „podgl dni cie” nauczycieli – opiekunów, ich autodiała , korekt, a czasem nawet zмага z własnymi słabo ciami i niedoskonało ci . Jest to jeden z celów najtrudniejszych do osi gni cia – korygowanie tego, co w nas samych jest niedoskonałe po to, by konstruowa i rozwija inne, czasem gł boko u piona, a po dane cechy.

Zagadnienia zwi zane z samodoskonaleniem, aktualizowaniem swojej wiedzy oraz systematycznym podnoszeniem kompetencji pedagogicznych, realizowane w kontek cie ewaluacji swojej pracy i jej efektów, były te przedmiotem warsztatów, w których studenci uczestniczyli przed rozpocz cciem praktyk.

2. PRAKTYKA PEDAGOGICZNA NA SPECJALNO CI PEDAGOGIKA OPIEKU CZO – WYCHOWAWCZA

Studenci Wy szej Szkoły Przedsi biorczo ci i Marketingu w Chrzanowie, na kierunku Pedagogika, maj obowi zek odbycia programowych praktyk pedagogicznych w l cznym wymiarze 160 godzin. Praktyka pedagogiczna jest realizowana w formie obserwacji i praktyki czynnej. Praktyk poprzedzaj warsztaty dla studentów w wymiarze 60 godzin.

Praktyki pedagogiczne na specjalno ci Pedagogika Opieku czo – Wycho- wawcza s realizowane wedlug zatwierdzonego przez Senat WSPiM w Pro- gramie ksztalcenia na kierunku Pedagogika planu studiów, w tym schematu realizacji studenckich praktyk pedagogicznych.

Praktyka obserwacyjna jest aktualnie realizowana w czwartym semestrze studiów. Wskazane jest, by studenci rozpocz li obserwacje od poradni psycho- logiczno-pedagogicznej w celu poznania zada poradni, jej zasad współdzia- łania ze szkołami i rodzicami uczniów. Studenci mog równie wybra inn placówk - przedszkole lub szkół podstawow albo gimnazjum. Opiekunami praktykantów s nauczyciele pracuj cy na stanowisku pedagoga, wychowawcy klasy, wychowawcy wietlicy. Praktyka obserwacyjna jest realizowana w wy- miarze 30 godzin. Szczegółowy rozkład godzin przynale nych do konkretnego obszaru praktyki znajduje si w omówieniu praktyk realizowanych w danym typie placówki.

Praktyka czynna trwa przez dwa semestry, w ka dym semestrze student ma do zrealizowania po 65 godzin tej praktyki, w placówkach dwóch typów. Prak- tyka czynna rozpoczyna si w pi tym semestrze studiów - w przedszkolu lub w szkole podstawowej. Obowi zuje zasada, e nale y wybra placówk , w której realizowany jest ni szy etap edukacji. Wła ciwymi stanowiskami, na których winna by realizowana praktyka czynna jest stanowisko pedagoga, wycho- wawcy oddziału/grupy/klasy lub wychowawcy wietlicy.

W szóstym semestrze studiów praktyk czynn realizuj studenci w pla- cówce tego typu, w której jeszcze nie byli. Mog odby j w szkole podstawowej (je eli pierwsz cz praktyki czynnej zaliczyli w przedszkolu) lub ewentualnie w gimnazjum, je eli poprzedni praktyk zrealizowali w szkole podstawowej. Wła ciwymi stanowiskami pracy – podobnie jak w poprzednim semestrze - s pedagog, wychowawca klasy, wychowawca wietlicy, a w przypadku gimnazjów równie wychowawca internatu. Podobnie jak przy praktyce obserwacyjnej, szczególowy rozkład godzin przynale nych do konkretnego obszaru praktyki znajduje si w omówieniu praktyki czynnej, realizowanej w danym typie placówki.

2.1 Praktyka obserwacyjna

2.1.1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Treści i zadania, które student realizuje w ramach praktyki obserwacyjnej poprzez spotkania z Dyrektorem, Nauczycielem - Opiekunem i uczestniczenie w realizacji zadań statutowych poradni w charakterze obserwatora, odnoszą się do zapoznania studenta ze specyfiką placówki, jaką jest poradnia psychologiczno-pedagogiczna, poznania realizowanych przez nią zadań, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji. W szczególności student powinien realizować następujące zadania.

1. Zapoznać się ze strukturą organizacyjną placówki:
typ poradni, organy zarządzające placówką, kwalifikacje nauczycieli, obowiązki i uprawnienia dyrektora poradni, czas pracy poradni, jej oferta.
2. Zapoznać się z dokumentacją programowo – organizacyjną placówki, w tym przeanalizować:
  - 1) obieg dokumentów,
  - 2) prawo wewnętrzne regulujące pracę poradni (statut, regulaminy wewnętrzne, plan jej rozwoju),
  - 3) procedury przyjmowania dzieci do poradni psychologiczno-pedagogicznej,
  - 4) plany pracy placówki,
  - 5) programy realizowane w poradni (psychoedukacyjne, profilaktyczne i inne),
  - 6) dokumentacja pracy pedagoga, psychologa, logopedy i innych specjalistów,
  - 7) dokumentacja innych działań pracy poradni.
3. Zapoznać się z bazą lokalów placówki, m.in. z gabinetami do badań diagnostycznych, pracownią logopedyczną.
4. Zapoznać się warsztatem pracy pedagoga i innych specjalistów zatrudnionych w poradni.
5. Zapoznać się ze specyfiką badań diagnostycznych (diagnoza psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna) z działalnością profilaktyczną i innymi prowadzonymi w poradni.
6. Zapoznać się z zasadami sporządzania opinii wydawanych przez poradnię.

Obserwacje zaj (lub wskazanych przez opiekuna cz ci zaj) przeprowadzonych przez pedagoga, psychologa, logopedy z dzie mi – podopiecznymi poradni – student powinien prowadzić w wymiarze minimum 10 godzin.

Współpraca ze specjalistami, omówienie obserwowanych przez studenta zaj prowadzonych przez nauczycieli poradni, udział w przygotowaniu materiałów i pomocy do zaj prowadzonych w poradni, przygotowanie do prowadzenia diagnozy pedagogicznej w przedszkolu i w szkole, poznawanie specyfiki badań, zasad przygotowywania opinii, warsztatu pracy specjalistów poradni – preferowany wymiar do zrealizowania przez praktykanta to 10 godzin.

Dla zada pozostałego obszaru praktyki obserwacyjnej przewidziano 10 godzin.

Po zakończeniu praktyki obserwacyjnej student sporządza ewaluację całej praktyki obserwacyjnej zrealizowanej w poradni, natomiast nauczyciel opiekun praktyk redaguje opinię o praktykancie. Opinia ta stanowi podstawę zaliczenia praktyki pedagogicznej przez opiekunów merytoryczną praktyk.

2.1.2. Przedszkole

Treści i zadania, które student realizuje w ramach praktyki obserwacyjnej poprzez spotkania z Dyrektorem, Nauczycielem - Opiekunem i uczestniczenie w realizacji zadań statutowych przedszkola w charakterze obserwatora, odnoszą się do zapoznania studenta ze specyfiką danego przedszkola, poznania realizowanych przez przedszkole zadań wychowawczo-opiekunческих i dydaktycznych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji. W szczególności student powinien realizować następujące zadania.

1. Zapoznać się ze strukturą organizacyjną przedszkola, organami zarządzającymi przedszkolem, kwalifikacjami nauczycieli, zasadami ich zatrudniania, obowiązkami dyrektora, a także godzinami pracy przedszkola i jego ofertami zajęciowymi, liczbą oddziałów przedszkolnych, zasadami rekrutacji.
2. Zapoznać się z dokumentacją programowo-organizacyjną przedszkola, w tym przeanalizować:
  - 1) obieg dokumentów,
  - 2) akty prawa wewnętrznego, regulujące pracę przedszkola (statut, regulaminy wewnętrzne),
  - 3) program wychowawczy przedszkola,

- 4) metody pracy w kontekście rozwoju dziecka - nowatorstwo sprzyjające rozwojowi dziecka,
  - 5) praca z dziećmi ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi – dokumentacja i dokumentowanie nauczycielskich działań,
  - 6) dokumentacja pracy pedagoga/logopedy,
  - 7) dokumentacja współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.
3. Zapoznać się z zasadami współpracy przedszkola z rodzicami i ze środowiskiem.
  4. Zapoznać się z działalnością opiekuńczo-wychowawczą prowadzoną w przedszkolu.
  5. Obserwacja zajęć nauczyciela - opiekuna i innych nauczycieli-wychowawców, prowadzonych w różnych grupach wiekowych, w tym:
    - 1) analiza sposobów aktywizowania grupy,
    - 2) obserwacja pracy z określonych grup wiekowych,
    - 3) obserwacja toku metodycznego zajęć wychowawczych, wykorzystanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz zastosowanych pomocy dydaktycznych i ich adekwatności do danej grupy wiekowej,
    - 4) zwiedzanie sal przedszkolnych – poznanie szczególnej organizacji przestrzeni, wyposażenia charakterystycznego dla przedszkola, pomocy, organizacji żywienia, ramowego rozkładu dnia w poszczególnych grupach wiekowych,
    - 5) odpowiedzialność za dziecko – obserwacja opieki sprawowanej nad dzieckiem, także dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, informacja na temat zasad przyprawiania i odbierania dziecka z przedszkola, bezpieczeństwo podczas zajęć (urazy, wypadki).
  6. Omówienie obserwowanych zajęć i interpretacja ich efektów:
    - 1) ewaluacja pracy dziecka i nauczyciela, analiza metod pracy z dziećmi z dysfunkcjami rozwojowymi, reagowanie na zagrożenia,
    - 2) komentarz nauczyciela/opiekuna,
    - 3) wnioski i wnioski z przeprowadzonych obserwacji.

Obserwacje zajęć prowadzonych z dziećmi przez nauczyciela/opiekuna praktyki i innych nauczycieli – student powinien prowadzić w wymiarze minimum 10 godzin.

Współpraca z nauczycielami, omówienie obserwowanych zajęć prowadzonych przez nauczycieli przedszkola, udział w przygotowaniu materiałów i pomocy do zajęć przedszkolnych, przygotowanie do prowadzenia diagnozy

pedagogicznej w przedszkolu, analiza warsztatu pracy nauczycieli przedszkola – preferowany wymiar do zrealizowania przez praktykanta to 10 godzin.

Dla zada pozostałego obszaru praktyki obserwacyjnej przewidziano 10 godzin.

Po zako czeniu praktyki obserwacyjnej student sporz dza ewaluacj całej praktyki obserwacyjnej zrealizowanej w przedszkolu, natomiast nauczyciel opiekun praktyk redaguje opini o praktykancie. Opinia ta stanowi podstaw zaliczenia praktyki pedagogicznej przez opiekunk merytoryczn praktyk.

2.1.3. Szkoła podstawowa, gimnazjum

Tre ci i zadania, które student realizuje w ramach praktyki obserwacyjnej poprzez spotkania z Dyrektorem, Nauczycielem - Opiekunem i uczestniczenie w realizacji zada statutowych szkoły w charakterze obserwatora, odnosz si do zapoznania studenta ze specyfik danej szkoły, poznania realizowanych przez szkoł zada dydaktyczno-wychowawczych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji. W szczególnoci student powinien realizowa ni ej wymienione zadania.

1. Zapozna si ze struktur organizacyjn szkoły: typ szkoły, organy zarz - dzaj ce szkoł , kwalifikacje nauczycieli, zasady ich zatrudniania, obowi zki i uprawnienia dyrektora, a tak e czas pracy szkoły, jej oferta zaj obowi z - kowych i dodatkowych.
2. Zapozna si z dokumentacj programowo-organizacyjn szkoły, w tym przeanalizowa :
  - 1) obieg dokumentów,
  - 2) prawo wewn trzne reguluj ce prac szkoły (statut, w tym wewn trz - szkolne ocenianie, regulaminy wewn trzne),
  - 3) program wychowawczy i profilaktyczny,
  - 4) plany pracy szkoły,
  - 5) dokumentacj przebiegu nauczania – zasady prowadzenia i wypeł - niania dzienników lekcyjnych, arkuszy ocen,
  - 6) dokumentacj pracy pedagoga szkolnego,
  - 7) dokumentacj pozalekcyjnej pracy wychowawczej,
  - 8) dokumentacj biblioteczn .
3. Zapozna si z baz lokalow szkoły, m.in. z salami dydaktycznymi, pracow - niami, specjalistycznymi gabinetami, wietlic i bibliotek oraz wyposa - eniem w sprz ti pomoce.

4. Zapozna się z warsztatem pracy nauczycieli, wychowawców, pedagoga i innych specjalistów zatrudnionych w szkole.
5. Zapozna się z działalnością opieki i profilaktyczną prowadzoną w szkole, zasadami współpracy szkoły ze środowiskiem i rodzicami; pedagogizacja rodziców.
6. Obserwacja zajęć pedagoga, wychowawcy klasy, wychowawcy wietlicy szkolnej i innych nauczycieli, w tym:
  - 1) obserwacja pracy nauczyciela ze szczególnym uwzględnieniem sposobów aktywizowania uczniów,
  - 2) obserwacja pracy z określonych grup wiekowych - porównanie, wskazanie różnic,
  - 3) obserwacja toku metodycznego zajęć wychowawczych, wykorzystanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz zastosowanych pomocy dydaktycznych i ich adekwatności do danej grupy wiekowej,
  - 4) odpowiedzialność za dziecko – obserwacja opieki sprawowanej nad uczniem, także uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, informacja na temat zasad przyprowadzania i odbierania dziecka ze szkoły, samodzielność ucznia, praca z dzieckiem w wietlicy szkolnej, bezpieczeństwo podczas zajęć (urazy, wypadki),
  - 5) analiza organizacji przestrzeni klasowej, z uwzględnieniem potrzeb dzieci sześciolatków i dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
7. Omówienie obserwowanych zajęć:
  - 1) ewaluacja pracy ucznia i nauczyciela, analiza metod pracy z dziećmi z dysfunkcjami rozwojowymi, reagowanie na zagrożenia,
  - 2) komentarz nauczyciela/opiekuna,
  - 3) wnioski i wnioski z przeprowadzonych obserwacji.

Obserwacje zajęć i lekcji prowadzonych z uczniami przez nauczyciela/opiekuna praktyki i innych nauczycieli – student powinien prowadzić w wymiarze minimum 10 godzin.

Współpraca ze nauczycielami, omówienie obserwowanych zajęć i lekcji prowadzonych przez nauczycieli, udział w przygotowaniu materiałów i pomocy do lekcji, przygotowanie do prowadzenia diagnozy szkolnej, obserwacja warsztatu pracy nauczyciela/wychowawcy, pedagoga, wychowawcy wietlicy – preferowany wymiar do zrealizowania przez praktykanta to 10 godzin.

Dla pozostałego obszaru praktyki obserwacyjnej przewidziano 10 godzin.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Po zakończeniu praktyki obserwacyjnej student sporządza ewaluację całej praktyki obserwacyjnej przeprowadzonej w szkole, natomiast nauczyciel opiekun praktyk redaguje opinię o praktykancie. Opinia ta stanowi podstawę zaliczenia praktyki pedagogicznej przez opiekuna merytoryczną praktyk.

WYŻSZA SZKOŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I MARKETINGU W CHRZANOWIE
32-500 Chrzanów, ul. Janiny Woynarowskiej 1,
Tel.: (32) 623-24-26, 623-51-80, fax.: (32) 623-38-78,
www.wspim.edu.pl, e-mail: wspim@wspim.edu.pl,
NIP: 628-10-14-504, REGON: 272261936

2.2 Praktyka czynna

Studenci, rozpoczynając praktyki czynne, są bogatsi o doświadczenia, jakie zdobyli w trakcie praktyk obserwacyjnych. Ten pierwszy rodzaj praktyk ma swój kontynuację w części drugiej i trzeciej, bowiem poznanie specyfiki działalności poszczególnych typów szkół wiąże się nierozdzielnie z realizacją zadań, które są wpisane w obszar zagadnień praktyki czynnej. W obu semestrach program jest identyczny, ale studenci muszą pamiętać, że realizują go w innym typie placówki.

Kształtowanie kompetencji dydaktycznych studenta w ramach praktyki czynnej realizuje się w ramach niżej wyszczególnionych obszarów, zgodnie ze wskazanym wymiarem czasu:

- 1) zapoznanie się ze specyfiką szkoły lub placówki – 6 godzin;
- 2) obserwacje – 10 godzin, w tym 8 godzin hospitacji zajęć;
- 3) współdziałanie z opiekunem praktyk – 10 godzin, w tym 6 godzin asystentury;
- 4) samodzielne prowadzenie zajęć w obecności opiekuna praktyk – 18 godzin;
- 5) analiza i interpretacja obserwowanych i samodzielnie prowadzonych zajęć, prowadzenie dokumentacji, ewaluacja praktyki pedagogicznej – 18 godzin;
- 6) udział w posiedzeniu rady pedagogicznej, spotkaniu z rodzicami, spotkaniu metodycznym, pozalekcyjnych zajęciach wychowawczych, dyskusjach w czasie przerw, uroczystościach i imprezach szkolnych – w miarę możliwości – 3 godziny.

Na zakończenie praktyki pedagogicznej czynnej student winien wypełnić ankietę ewaluacyjną, w której dokona ewaluacji całości praktyki pedagogicznej zrealizowanej w danej placówce. Ankietę przygotowuje Uczelnia. Natomiast Opiekun sporządza ocenę zrealizowanej przez studenta praktyki. Arkusz oceny praktykanta, opracowany przez Uczelnia, podpisuje opiekun praktyki, potwierdza go dyrektor szkoły i praktykant. Ocena ta jest podstawą i warunkiem koniecznym do zaliczenia praktyki pedagogicznej przez opiekuna merytorycznego praktyk. Ocena z praktyki pedagogicznej jest wliczana do średniej ocen uzyskanej przez studenta w toku studiów.

2.2.1. Przedszkole

1. Treści i zadania, które student realizuje w ramach praktyki czynnej poprzez spotkania z Dyrektorem i Nauczycielem - Opiekunem odnoszą się

do zapoznania studenta ze specyfiką danego przedszkola z realizowanymi przez przedszkole zadaniami wychowawczo-opiekunческими, sposobem funkcjonowania, organizacji pracy oraz prowadzonej dokumentacji, a w szczególności ci student powinien:

- 1) zapozna się ze strukturą organizacyjną przedszkola, organami zarządzającymi przedszkolem, godzinami pracy przedszkola i jego ofertą zajęć, liczbą oddziałów przedszkolnych;
  - 2) zapozna się z dokumentacją programowo-organizacyjną przedszkola, w tym ze statutem przedszkola i programem wychowawczym przedszkola;
  - 3) zapozna się z planem pracy i zadaniami pedagoga/logopedy, jeżeli są zatrudnieni w przedszkolu oraz zasadami współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną;
  - 4) zapozna się z zasadami współpracy przedszkola z rodzicami i z środowiskiem;
  - 5) zapozna się z bazą przedszkola, dostępnymi pomocami dydaktycznymi, w tym z materiałami dydaktycznymi, w które wyposażony jest przedszkole lider projektu.
2. Kształtowanie kompetencji dydaktycznych w trakcie praktyki następuje poprzez obserwację. Student powinien obserwować:
- 1) czynności podejmowane przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego zajęć, ze szczególnym zwróceniem uwagi na tok metodyczny zajęć, stosowane przez nauczyciela metody i formy pracy, sposoby i formy czytania przez opiekuna praktyk różnych dzieł, w tym wychowawczo-opiekunческих, dydaktycznych, pomocowych i terapeutycznych,
  - 2) aktywność poszczególnych wychowanków oraz podejmowaną spontanicznie i zorganizowaną aktywność grup tworzonych przez nauczyciela i powstających z inicjatywy dzieci,
  - 3) relacje zachodzące w toku zajęć między nauczycielem a dzieckiem oraz między dziećmi,
  - 4) procesy komunikowania interpersonalnego w grupie, ich prawidłowość i zakłócenia,
  - 5) sposoby aktywizowania i dyscyplinowania dzieci oraz różnicowanie poziomu aktywności poszczególnych wychowanków,
  - 6) cechy stałe i zmienne grupy, zachowanie dzieci,
  - 7) funkcjonowanie i aktywność dzieci w czasie zajęć, z uwzględnieniem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,

- 8) działania podejmowane przez opiekuna praktyk na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny,
- 9) organizację przestrzeni sali, sposobu jej zagospodarowania (ustawienie mebli, wyposażenie, dekoracje, organizacja kółek tematycznych, przestrzeni do pracy, zabawy i wypoczynku) oraz wpływ tych czynników na samopoczucie dzieci.

Na obserwacje zajęć prowadzonych przez opiekuna praktyk, innych nauczycieli i innych studentów powinno przeznaczyć się nie mniej niż 8 godzin.

3. Współdziałanie z opiekunem praktyk, asystowanie nauczycielowi poprzez:

- 1) planowanie zajęć, wspólne opracowanie scenariusza zajęć,
- 2) sprawowanie opieki i nadzoru nad grupami oraz zapewnianie bezpieczeństwa,
- 3) współdziałanie z nauczycielem opiekunem w dziedzinie organizacji pracy w grupach,
- 4) podejmowanie we współpracy z nauczycielem opiekunem działań wychowawczych, które wynikają z zaistniałych sytuacji,
- 5) prowadzenie zorganizowanych zajęć wychowawczych (asystentura) w toku zajęć nauczyciela opiekuna,
- 6) podejmowanie działań na rzecz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 7) podejmowanie działań w zakresie projektowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- 8) przygotowywanie pomocy dydaktycznych i organizowanie przestrzeni sali zajęć.

Współdziałanie z nauczycielem opiekunem odbywa się właśnie we wszystkich aspektach realizowanej przez studenta praktyki pedagogicznej, niemniej sama asystentura winna być przeprowadzona w wymiarze 6 godzin.

4. Kształtowanie kompetencji dydaktycznych w trakcie praktyki obejmuje samodzielne prowadzenie zajęć. Pełnienie roli nauczyciela przedszkola powinno obejmować w szczególności:

- 1) poznawanie wychowanków, badanie pozycji społecznej dzieci w grupie rówieśniczej,
- 2) projektowanie zajęć wspierających samodzielność dziecka, inspirujących do rozwijania własnych zainteresowań, do rozwoju,

- 3) planowanie zajęć, formułowanie celów, dobór metod i form pracy oraz środków dydaktycznych adekwatnych do poziomu rozwoju możliwości danej grupy wiekowej,
- 4) dostosowywanie metod i form pracy oraz sposobu komunikacji do realizowanych treści, etapu edukacji przedszkolnej oraz poziomu grupy dzieci,
- 5) samodzielna organizacja i prowadzenie zajęć wychowawczych w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze/konspekty,
- 6) samodzielne prowadzenie działań wychowawczo-opiekunческих wobec grupy i poszczególnych wychowanków w grupie,
- 7) dostosowywanie do rodzaju prowadzonych zajęć i charakteru grupy wykorzystywanych środków dydaktycznych z uwzględnieniem środków multimedialnych i technologii informacyjnej,
- 8) sprawowanie opieki nad grupą w toku spontanicznej aktywności wychowanków, podczas zajęć i poza terenem przedszkola,
- 9) organizowanie pracy wychowanków w grupach zadaniowych, inicjowanie ich aktywności,
- 10) indywidualizacja pracy z wychowankami (w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi),
- 11) podejmowanie w toku pracy dydaktycznej działań wychowawczych o charakterze interwencyjnym w sytuacjach konfliktu, zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych lub nieprzestrzegania ustalonych zasad,
- 12) współpraca z innymi nauczycielami, pedagogiem, psychologiem oraz specjalistami pracującymi z wychowankami.

Student jest zobowiązany przeprowadzić samodzielnie 18 godzin zajęć z wychowankami. Zajęcia winny się odbywać w obecności nauczyciela opiekuna. Scenariusz/konspekt zajęć (działań opiekuńczo-wychowawczych) akceptuje nauczyciel opiekun praktyk pod względem poprawności merytorycznej i metodycznej, najpóźniej w przeddzień realizacji zajęć przez studenta. Wskazane jest wykorzystanie środków dydaktycznych, które przedszkole otrzymało w ramach uczestnictwa w projekcie.

5. Zakres praktyki pedagogicznej, odnoszący się do analizy i interpretacji zajęć obserwowanych lub samodzielnie przeprowadzonych, przewiduje systematyczne omawianie zajęć, zarówno tych, które student obserwował, jak i tych, które samodzielnie prowadził. Umiejętność wskazywania

mocnych i słabych stron nie tylko samego procesu wychowawczego i dydaktycznego, jak i uczestników tego procesu, jest trudne, a od studenta wymaga krytycznego spojrzenia na siebie, na swoje działania i na podmiot owych działań, czyli dzieci. Równie ważna jest tutaj umiejętność dobrego organizowania pracy przez samego studenta. W celu prawidłowego przebiegu w/w zakresu praktyki student powinien w szczególności:

- 1) systematycznie i starannie prowadzi dokumentację praktyki,
- 2) konfrontować wiedzę teoretyczną, jaką zdobył podczas studiów, z praktyką,
- 3) regularnie dokonywać autooceny własnego funkcjonowania w czasie wypełniania roli nauczyciela i realizowania zadań opiekuńczych oraz wychowawczych (autoewaluacja),
- 4) systematycznie przeprowadza analizę przebiegu prowadzonych zajęć i działań oraz realizacji zamierzonych celów,
- 5) na bieżąco omawia z opiekunem praktyk obserwowane i prowadzone zajęcia oraz sytuacje i przeprowadzane działania,
- 6) omawia zgromadzone do wiadomości w grupie uczestniczących w praktyce innych studentów.

Prócz wymienionych zadań student w trakcie praktyki jest obowiązany uczestniczyć w wydarzeniach i sytuacjach, które miały miejsce w przedszkolu w czasie obecności studenta, wynikających z praktyki pedagogicznej, np.:

- posiedzeniu rady pedagogicznej,
- spotkaniach z rodzicami wychowanków przedszkola,
- spotkaniu z doradcą metodycznym,
- zajęciach dodatkowych dla dzieci różnych grup wiekowych,
- uroczystościach i imprezach przedszkolnych.

Uczestniczenie studentów w spotkaniach i przedszkolnych uroczystościach umożliwia praktykantom obserwację różnych płaszczyzn funkcjonowania przedszkola.

2.2.2. Szkoła podstawowa, gimnazjum

1. Treści i zadania, które student realizuje w ramach praktyki czynnej poprzez spotkania z Dyrektorem i Nauczycielem - Opiekunem odnoszą się do zapoznania studenta ze specyfiką danej szkoły, z realizowanymi przez szkołę zadaniami opiekuńczo-wychowawczymi, sposobem

funkcjonowania, organizację pracy oraz prowadzoną dokumentację, a w szczególności ci student powinien:

- 1) zapoznać się ze strukturą organizacyjną szkoły, organami zarządzającymi szkołą, godzinami pracy szkoły i jej ofertą edukacyjną, liczbą oddziałów szkolnych;
- 2) zapoznać się z dokumentacją programowo-organizacyjną szkoły, w tym ze statutem, programem wychowawczym i profilaktycznym szkoły;
- 3) zapoznać się z planem pracy i zadaniami szkolnego pedagoga/logopedę lub psychologa oraz zasadami współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną;
- 4) zapoznać się z zasadami działalności biblioteki jako interdyscyplinarnej pracowni szkolnej;
- 5) zapoznać się z zasadami współpracy szkoły z rodzicami i ze środowiskiem;
- 6) zapoznać się z bazą szkoły, dostępnymi pomocami dydaktycznymi, w tym z narzędziami multimedialnymi, w które wyposażony jest szkoła lider projektu.

2. Kształtowanie kompetencji dydaktycznych w trakcie praktyki następuje także poprzez obserwację. Student powinien obserwować:

- 1) czynności podejmowane przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego zajęć, ze szczególnym zwróceniem uwagi na tok metodyczny zajęć, stosowane przez nauczyciela metody i formy pracy, sposoby integrowania przez opiekuna praktyk różnorodnej działalności, w tym wychowawczo-opiekunческой, dydaktycznej, pomocowej i terapeutycznej;
- 2) aktywność poszczególnych uczniów,
- 3) zorganizowanie i podejmowanie spontanicznie aktywności formalnych i nieformalnych grup uczniów,
- 4) relacje zachodzące w toku zajęć między nauczycielem a uczniem oraz między uczniami,
- 5) procesy komunikowania interpersonalnego w klasie, ich prawidłowość i zakłócenia,
- 6) sposoby aktywizowania i dyscyplinowania dzieci oraz różnicowanie poziomu aktywności poszczególnych uczniów,
- 7) specyfikę grupy, zachowanie uczniów,
- 8) funkcjonowanie i aktywność uczniów w czasie zajęć, w tym dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,

- 9) działania podejmowane przez opiekuna praktyk na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny w ród uczniów,
- 10) organizacj przestrzeni klasowej, sposobu jej zagospodarowania (ustawienie mebli, wyposażenie, dekoracje).

Na obserwacj zaj prowadzonych przez opiekuna praktyk, innych nauczycieli i innych studentów powinno przeznaczy si nie mniej ni 8 godzin.

3. Współdziałanie z opiekunem praktyk, asystowanie nauczycielowi poprzez:

- 1) planowanie zaj , wspólne opracowanie scenariusza/konspektu zaj ,
- 2) sprawowanie opieki i nadzoru nad klasą oraz zapewnianie uczniom bezpieczeństwa,
- 3) wspólne z nauczycielem opiekunem organizowanie pracy w grupach,
- 4) współprac z nauczycielem – opiekunem w działaniach wychowawczych, podejmowanych ze wzgl du na zaistniałe sytuacje,
- 5) prowadzenie zaj wychowawczych (asystentura) w toku zaj nauczyciela opiekuna,
- 6) weryfikowanie osi gni tych efektów, kontrolowanie i ocenianie uczniów w konsultacji z nauczycielem opiekunem,
- 7) podejmowanie we współpracy z nauczycielem opiekunem działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 8) wspólne z nauczycielem opiekunem podejmowanie działań w zakresie projektowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- 9) pomoc w przygotowywaniu pomocy dydaktycznych i organizacji przestrzeni klasowej.

Współdziałanie z nauczycielem opiekunem odbywa si wła ciwie we wszystkich aspektach realizowanej przez studenta praktyki pedagogicznej, niemniej sama asystentura winna by przeprowadzona w wymiarze 6 godzin.

4. Kształtowanie kompetencji dydaktycznych w trakcie praktyki obejmuje samodzielne prowadzenie zaj . Pełnienie roli nauczyciela w szkole powinno obejmowa w szczególno ci:

- 1) poznawanie uczniów, badanie pozycji społecznej uczniów w grupie rówie niczej,
- 2) projektowanie zaj wspieraj cych samodzielno uczenia, inspirowaj cych do rozwijania własnych zainteresowa , do uczenia si ,

- 3) planowanie zajęć, formułowanie celów, dobór metod i form pracy oraz środków dydaktycznych adekwatnych do poziomu rozwoju i możliwości danej klasy i stosownie dla danego etapu edukacyjnego,
- 4) dostosowywanie metod i form pracy oraz sposobu komunikacji do realizowanych treści, etapu edukacji szkolnej oraz poziomu grupy uczniowskiej,
- 5) samodzielna organizacja i prowadzenie zajęć wychowawczych w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze/konspekty,
- 6) samodzielne prowadzenie działań wychowawczo-opiekunческих wobec grupy i poszczególnych uczniów w grupie,
- 7) dostosowywanie do rodzaju prowadzonych zajęć i charakteru klasy wykorzystywanych środków dydaktycznych, w tym środków multimedialnych i technologii informacyjnej,
- 8) sprawowanie opieki nad grupą podczas zajęć w szkole, przerw i różnorodnych i poza terenem szkoły,
- 9) organizowanie pracy uczniów w grupach zadaniowych, inicjowanie ich aktywności,
- 10) indywidualizacja pracy z uczniami (w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi),
- 11) podejmowanie działań wychowawczych o charakterze interwencyjnym w sytuacjach konfliktu, zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych lub nieprzestrzegania ustalonych zasad,
- 12) współpraca z innymi nauczycielami, pedagogiem, psychologiem oraz specjalistami pracującymi z uczniami.

Student jest zobowiązany przeprowadzić samodzielnie 18 godzin zajęć z uczniami. Zajęcia winny się odbyć w obecności nauczyciela opiekuna. Scenariusz/konspekt zajęć (działań opiekuńczo-wychowawczych) akceptuje nauczyciel opiekun praktyk pod względem poprawności merytorycznej i metodycznej, nie później niż w przeddzień zajęć prowadzonych przez studenta. Wskazane jest wykorzystanie narzędzi multimedialnych, które szkoła otrzymała w ramach uczestnictwa w projekcie.

5. Zakres praktyki pedagogicznej, odnoszący się do analizy i interpretacji zajęć obserwowanych lub samodzielnie przeprowadzonych, przewiduje systematyczne omawianie zajęć, zarówno tych, które student obserwował, jak i tych, które samodzielnie prowadził. Umiejętność wskazywania mocnych i słabych stron nie tylko samego procesu wychowawczego

i dydaktycznego, ale i uczestników tego procesu, jest trudne, a od studenta wymaga krytycznego spojrzenia na siebie, na swoje działania i na podmiotowych działaczy, czyli uczniów. Również w tym jest tutaj umiejętnością dobrej organizacji pracy przez samego studenta. W celu prawidłowego przebiegu w/w zakresie praktyki student powinien w szczególności:

- 1) systematycznie prowadzi dokumentację praktyki oraz dziennik lekcyjny,
- 2) konfrontować wiedzę teoretyczną, jaką zdobył podczas studiów, z praktyką,
- 3) analizować i interpretować sytuacje edukacyjne, wychowawcze, opiekuńcze, kulturalne i pomocowe w działalności pedagogicznej,
- 4) systematycznie przeprowadzać analizę przebiegu prowadzonych zajęć, działań oraz realizację założonych celów,
- 5) na bieżąco omawiać z opiekunem praktyk obserwowane i prowadzone zajęcia,
- 6) analizować prace wykonywane przez uczniów,
- 7) omawiać zgromadzone do wiadomości w grupie uczestniczących w praktyce studentów.

Prócz wymienionych zadań student w trakcie praktyki jest obowiązany uczestniczyć w wydarzeniach i sytuacjach, które będą miały miejsce w szkole, w czasie obecności studenta, wynikających z praktyki pedagogicznej, np.:

- posiedzeniu rady pedagogicznej,
- spotkaniach z rodzicami uczniów,
- spotkaniu z doradcą metodycznym,
- zajęciach pozalekcyjnych,
- dyżurach w czasie przerw,
- uroczystościach i imprezach szkolnych.

Uczestniczenie studentów w spotkaniach i szkolnych uroczystościach daje im możliwość zobaczenia szkolnej społeczności z innej perspektywy. Takie jest udział w zajęciach pozalekcyjnych i dyżurach w czasie przerw różnorodnych stwarza studentom szansę obserwacji uczniów w pozalekcyjnych formach aktywności.

3. PRAKTYKA PEDAGOGICZNA NA SPECJALNO CI PEDAGOGIKA WCZESNOSZKOLNA

Praktyki pedagogiczne na specjalno ci Pedagogika Wczesnoszkolna s realizowane według zatwierdzonego przez Senat WSPiM w Programie kształcenia na kierunku Pedagogika planu studiów, w tym schematu realizacji studenckich praktyk pedagogicznych. Praktyka na tej specjalno ci przebiega według wzorca obowi zuj cego na wcze niej omówionej specjalno ci, tj. Pedagogice Opieku czo-Wychowawczej.

Praktyk obserwacyjn na specjalno ci Pedagogika Wczesnoszkolna studenci aktualnie realizuj w czwartym semestrze studiów, ze wskazaniem rozpocz cia obserwacji od poradni psychologiczno-pedagogicznej. Studenci mog równie wybra przedszkole lub oddział przedszkolny funkcjonuj cy w szkole, inne formy wychowania przedszkolnego albo szkół podstawow . Opiekunami praktykantów s nauczyciele pracuj cy na stanowisku nauczyciela przedszkola, wychowawcy w klasach I-III, wychowawcy wietlicy (w wietli-cach, które sprawuj opiek nad dzie mi do 10-go roku ycia).

Praktyka czynna rozpoczyna si w pi tym semestrze studiów - w przed-szkolu lub w szkole podstawowej. Wła ciwymi stanowiskami, na których winna by realizowana praktyka czynna jest stanowisko nauczyciela przedszkola, nauczyciela klas I-III szkoły podstawowej.

W szóstym semestrze studiów praktyk czynn realizuj studenci w pla-cówce tego typu, w której jeszcze nie byli. Mog odby j w szkole podstawowej, je eli pierwsz cz praktyki czynnej zaliczyli w przedszkolu lub w przedszkolu (oddziale przedszkolnym) je eli poprzedni praktyk zrealizowali w szkole podstawowej. Wła ciwymi stanowiskami pracy – podobnie jak w poprzednim semestrze – jest stanowisko nauczyciela przedszkola, nauczyciela klas I-III szkoły podstawowej.

Podobnie jak przy praktyce obserwacyjnej, szczegółowy rozkład godzin przynale nych do konkretnego obszaru praktyki znajduje si w omówieniu praktyki czynnej, realizowanej w danym typie placówki.

3.1 Praktyka obserwacyjna

3.1.1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Treści i zadania, które student realizuje w ramach praktyki obserwacyjnej poprzez spotkania z Dyrektorem, Nauczycielem - Opiekunem i uczestniczenie w realizacji zadań statutowych poradni w charakterze obserwatora, odnoszą się do zapoznania studenta ze specyfiką placówki, jak jest poradnia psychologiczno - pedagogiczna, poznania realizowanych przez nią zadań dydaktyczno-wychowawczych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, osób uczestniczących w procesach pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji. W szczególności student powinien realizować jej wyszczególnione zadania:

1. Zapoznać się ze strukturą organizacyjną placówki:
  - 1) typ poradni,
  - 2) organyzację i zadania placówki,
  - 3) kwalifikacje nauczycieli,
  - 4) obowiązki i uprawnienia dyrektora poradni,
  - 5) czas pracy poradni, jej ofertę.
2. Zapoznać się z dokumentacją programowo – organizacyjną placówki, w tym student powinien przeanalizować:
  - 1) obiór dokumentów,
  - 2) prawo wewnętrzne regulujące pracę poradni (statut, regulaminy wewnętrzne, plan jej rozwoju),
  - 3) procedury przyjmowania dzieci do poradni psychologiczno-pedagogicznej,
  - 4) plany pracy placówki,
  - 5) programy realizowane w poradni (psychoedukacyjne, profilaktyczne i inne),
  - 6) dokumentację pracy pedagoga, psychologa, logopedy i innych specjalistów,
  - 7) dokumentację innych działów pracy poradni.
3. Zapoznać się z bazą lokalów placówki, m.in. z gabinetami do badań diagnostycznych, pracownią logopedyczną.
4. Zapoznać się z warsztatem pracy pedagoga i innych specjalistów zatrudnionych w poradni.
5. Zapoznać się ze specyfiką badań diagnostycznych (pedagogiczna, logopedyczna) z działalnością profilaktyczną i innymi prowadzonymi w poradni.

6. Zapozna się z zasadami sporządzania opinii wydawanych przez poradnię oraz zasadami postępowania wobec wychowanków i uczniów posiadających takie orzeczenie.

Obserwacje zajęć (lub wskazanych przez opiekuna cz. zajęć) pedagoga, psychologa, logopedy z dziećmi – podopiecznymi poradni - w wymiarze minimum 10 godzin. Student powinien obserwować przede wszystkim zajęcia, w których uczestniczą dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

Współpraca ze specjalistami, omówienie obserwowanych przez studenta zajęć prowadzonych przez nauczycieli poradni, udział w przygotowaniu materiałów i pomocy do zajęć prowadzonych w poradni, przygotowanie do prowadzenia diagnozy pedagogicznej w przedszkolu i w szkole, poznawanie specyfiki badań, zasad przygotowywania opinii, warsztatu pracy specjalistów poradni – preferowany wymiar do 10 godzin.

Dla zadań pozostałego obszaru praktyki obserwacyjnej przewidziano 10 godzin.

Po zakończeniu praktyki obserwacyjnej student sporządza ewaluację całej praktyki obserwacyjnej zrealizowanej w poradni, natomiast nauczyciel/opiekun praktyk redaguje opinię o praktykancie. Opinia ta stanowi podstawę zaliczenia praktyki pedagogicznej przez opiekuna merytoryczną praktyki.

3.1.2. Przedszkole

Treści i zadania, które student realizuje w ramach praktyki obserwacyjnej poprzez spotkania z Dyrektorem, Nauczycielem - Opiekunem i uczestniczenie w realizacji zadań statutowych przedszkola w charakterze obserwatora, odnosi się do zapoznania studenta ze specyfiką danego przedszkola, poznania realizowanych przez przedszkole zadań dydaktyczno-wychowawczych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, osób uczestniczących w procesach pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji. W szczególności student powinien realizować niżej wyszczególnione zadania.

1. Zapozna się ze strukturą organizacyjną przedszkola:
  - 1) organizację przedszkola,
  - 2) kwalifikacje nauczycieli, zasady ich zatrudniania,
  - 3) obowiązki i uprawnienia dyrektora przedszkola,
  - 4) czas pracy przedszkola i jego oferta zajęć,
  - 5) liczba oddziałów przedszkolnych, zasady rekrutacji.

2. Zapozna si z dokumentacj programowo-organizacyjn przedszkola, w tym przeanalizowa :
  - 1) obieg dokumentów,
  - 2) akty prawa wewn trznego, reguluj ce prac przedszkola (statut, regulaminy wewn trzne),
  - 3) program dydaktyczno-wychowawczy przedszkola,
  - 4) plany pracy dotycz ce grup wiekowych, w których student odbywa praktyk ,
  - 5) metody pracy w kontek cie wymaga programowych - nowatorstwo sprzyjaj ce rozwojowi dziecka,
  - 6) prac z dzie mi ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi – dokumentacja i dokumentowanie nauczycielskich działa ,
  - 7) dokumentacj pracy pedagoga /logopedy,
  - 8) dokumentacj współpracy z poradni psychologiczno-pedagogiczn .
3. Zapozna si z zasadami współpracy przedszkola z rodzicami i ze rodowiskiem.
4. Zapozna si z działalno ci dydaktyczn i opieku czo-wychowawcz prowadzon w przedszkolu.
5. Obserwacja zaj nauczyciela - opiekuna i innych nauczycieli-wychowawców, prowadz cych zaj cia w ró nych grupach wiekowych, w tym:
  - 1) obserwacja toku metodycznego zaj , stosowanych przez nauczycieli metod i form pracy z dzieckiem, w tym z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
  - 2) analiza wykorzystania pomocy dydaktycznych i ich dostosowania do poziomu danej grupy wiekowej,
  - 3) obserwacja sposobów aktywizowania i dyscyplinowania grupy,
  - 4) analiza aktywno ci poszczególnych wychowanków z uwzgl dnieniem roli, jak pełni w swojej grupie wiekowej,
  - 5) obserwacja relacji zachodz cych mi dzy nauczycielem a wychowankiem i mi dzy wychowankami,
  - 6) obserwacja komunikacji interpersonalnej oraz społecznej w grupie,
  - 7) analiza sposobu egzekwowania wiedzy i umiej tno ci wychowanków,
  - 8) zwiedzanie sal przedszkolnych – poznanie szczególnej organizacji przestrzeni, wyposa enia charakterystycznego dla przedszkola, pomocy, organizacji ywienia, ramowego rozkładu dnia w poszczególnych grupach wiekowych,
  - 9) odpowiedzialno za dziecko – obserwacja opieki sprawowanej nad dzieckiem, tak e dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych,

informacja na temat zasad przyprowadzania i odbierania dziecka z przedszkola, bezpieczeństwo podczas zajęć (urazy, wypadki).

6. Omówienie obserwowanych zajęć :

- 1) ewaluacja pracy dziecka i nauczyciela na podstawie obserwowanych zajęć, analiza metod pracy z dziećmi w różnym wieku, w tym z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych, reagowanie na zagrożenia,
- 2) ocena realizacji zamierzonych celów, wybranych przez nauczycieli metod i form pracy, wsparcie toku metodycznego wykorzystanymi pomocami dydaktycznymi w kontekście zaplanowanego scenariusza zajęć,
- 3) komentarz nauczyciela opiekuna,
- 4) wyciągnięcia wniosków z przeprowadzonych obserwacji.

Obserwacje zajęć prowadzonych z dziećmi przez nauczyciela opiekuna praktyki i innych nauczycieli – student powinien prowadzić w wymiarze minimum 10 godzin.

Współpraca z nauczycielami, omówienie obserwowanych zajęć prowadzonych przez nauczycieli przedszkola, udział w przygotowaniu materiałów i pomocy do zajęć przedszkolnych, przygotowanie do prowadzenia diagnozy pedagogicznej w przedszkolu, zapoznanie z warsztatem pracy nauczyciela przedszkola – preferowany wymiar do zrealizowania przez praktykanta to 10 godzin.

Dla zadań pozostałego obszaru praktyki obserwacyjnej przewidziano 10 godzin.

Po zakończeniu praktyki obserwacyjnej student sporządza ewaluację całej praktyki obserwacyjnej zrealizowanej w przedszkolu, natomiast nauczyciel opiekun praktyk redaguje opinię o praktykancie. Opinia ta stanowi podstawę zaliczenia praktyki pedagogicznej przez opiekunów merytoryczną praktyk.

3.1.3. Szkoła podstawowa

Treści i zadania, które student realizuje w ramach praktyki obserwacyjnej poprzez spotkania z Dyrektorem, Nauczycielem - Opiekunem i uczestniczenie w realizacji zadań statutowych szkoły w charakterze obserwatora, odnoszą się do zapoznania studenta ze specyfiką danej szkoły, poznania realizowanych przez szkołę zadań dydaktyczno-wychowawczych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, osób uczestniczących w procesach pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji. W szczególności student powinien realizować niżej wyszczególnione zadania.

1. Zapozna si ze struktur organizacyjn szkoły:
  - 1) organy zarz dzaj ce szkół ,
  - 2) kwalifikacje nauczycieli, zasady ich zatrudniania,
  - 3) obowi zki i uprawnienia dyrektora,
  - 4) czas pracy szkoły, jej oferta zaj obowi zkowych i dodatkowych.
2. Zapozna si z dokumentacj programowo-organizacyjn szkoły, w tym przeanalizowa :
  - 1) obieg dokumentów,
  - 2) prawo wewn trzne reguluj ce prac szkoły (statut, w tym wewn trz- szkolne ocenianie, regulaminy wewn trzne),
  - 3) program nauczania dla klasy, w której student odbywa praktyk peda- gogiczn ,
  - 4) program wychowawczy i profilaktyczny,
  - 5) plany pracy szkoły i klasy, w której student realizuje praktyk ,
  - 6) dokumentacj przebiegu nauczania – zasady prowadzenia i wypeł- niania dzienników lekcyjnych, arkuszy ocen, dzienników zaj poza- lekcyjnych, zaj wyrównawczych,
  - 7) dokumentacj pracy pedagoga szkolnego,
  - 8) dokumentacj biblioteczn .
3. Zapozna si z baz lokalow szkoły, m.in. z salami dydaktycznymi, pra- cownikami, specjalistycznymi gabinetami, wietlic i bibliotek oraz wypo- sa eniem w sprz ti pomoce dydaktyczne.
4. Zapozna si z warsztatem pracy nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej oraz wychowawców, pedagoga i innych specjalistów zatrudnionych w szkole.
5. Zapozna z działalno ci opieku czo-wychowawcz i profilaktyczn pro- wadzon w szkole, zasadami współpracy szkoły ze rodowiskiem i ro- dzicami; pedagogizacja rodziców.
6. Obserwacja zaj dydaktycznych, wychowawczych i opieku czych prowa- dzonych przez nauczyciela opiekuna praktyk, wychowawców klas I-III, wychowawc wietlicy szkolnej (w wietlicach, które sprawuj opiek nad dzie mi do 10-go roku ycia) i innych nauczycieli, w tym:
  - 1) obserwacja toku metodycznego lekcji, wykorzystania czasu lekcyjnego, zastosowanych przez nauczyciela metod i form pracy z uczniem, w tym z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
  - 2) analiza wykorzystanych pomocy dydaktycznych i ich dostosowania do poziomu klasy,
  - 3) analiza sposobów aktywizowania i dyscyplinowania poszczególnych uczniów oraz klasy,

- 4) obserwacja aktywności poszczególnych uczniów z uwzględnieniem roli, jaką jednostka pełni w klasie,
  - 5) obserwacja relacji zachodzących między nauczycielem a uczniem i między uczniami,
  - 6) obserwacja komunikacji interpersonalnej i społecznej w klasie,
  - 7) obserwacja sposobu egzekwowania wiedzy i umiejętności uczniów oraz zasad oceniania,
  - 8) analiza zasad zadawania pracy domowej, jej kontroli i poprawy,
  - 9) odpowiedzialność za dziecko – obserwacja opieki sprawowanej nad uczniem, także z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, informacja na temat zasad przeprowadzania i odbierania dziecka ze szkoły, samodzielność ucznia, praca z dzieckiem w wietlicy szkolnej, bezpieczeństwo podczas lekcji i innych zajęć (urazy, wypadki),
  - 10) analiza organizacji przestrzeni klasowej, z uwzględnieniem potrzeb dzieci sześcioletnich i dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
7. Omówienie obserwowanych lekcji i zajęć :
- 1) ewaluacja pracy ucznia i nauczyciela w toku obserwowanych lekcji, analiza metod pracy z uczniami, w tym z dziećmi z dysfunkcjami rozwojowymi; reagowanie na zagrożenia,
  - 2) odniesienie zrealizowanej lekcji do założeń sformułowanych w konспекcie, w tym osiągnięć zamierzonych celów, umiejętności wspierania toku metodycznego lekcji właściwymi pomocami,
  - 3) komentarz nauczyciela opiekuna,
  - 4) wnioski z przeprowadzonych obserwacji.

Obserwacje lekcji i zajęć prowadzonych z uczniami przez nauczyciela opiekuna praktyki i innych nauczycieli – student powinien prowadzić w wymiarze minimum 10 godzin.

Współpraca z nauczycielami, omówienie obserwowanych lekcji i zajęć prowadzonych przez nauczycieli, udział w przygotowaniu materiałów i pomocy do lekcji, przygotowanie do prowadzenia diagnozy szkolnej, warsztatu pracy nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej – preferowany wymiar do zrealizowania przez praktykanta to 10 godzin.

Dla pozostałego obszaru praktyki obserwacyjnej przewidziano 10 godzin.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Po zakończeniu praktyki obserwacyjnej student sporządza ewaluację całej praktyki obserwacyjnej przeprowadzonej w szkole, natomiast nauczyciel opiekun praktyk redaguje opinię o praktykancie. Opinia ta stanowi podstawę zaliczenia praktyki pedagogicznej przez opiekuna merytoryczną praktyk.

WYŻSZA SZKOŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I MARKETINGU W CHRZANOWIE
32-500 Chrzanów, ul. Janiny Woynarowskiej 1,
Tel.: (32) 623-24-26, 623-51-80, fax.: (32) 623-38-78,
www.wspim.edu.pl, e-mail: wspim@wspim.edu.pl,
NIP: 628-10-14-504, REGON: 272261936

3.2 Praktyka czynna

Studenci, rozpoczynając praktyki czynne, mają zaliczoną praktykę obserwacyjną. Zdobyli więc pewną wiedzę na temat placówek o wiatowych, nabyli umiejętności obserwowania lekcji i zajęć dydaktycznych oraz innych form aktywności dzieci. Mieli możliwość skonfrontowania teorii poznanej w trakcie studiów z jej praktycznym zastosowaniem w szkolnej rzeczywistości. Praktyka obserwacyjna ma swój kontynuację w części drugiej i trzeciej, bowiem poznawanie specyfiki działalności poszczególnych typów szkół wiąże się nierozdzielnie z realizacją zadań, które są wpisane w obszar zagadnień praktyki czynnej. W obu semestrach program praktyki czynnej jest identyczny, ale studenci muszą ją realizować w innym typie placówki.

Kształtowanie kompetencji pedagogiczno-psychologicznych i dydaktycznych studenta w ramach praktyki czynnej realizuje się w zakresie niżej wyszczególnionych obszarów, zgodnie ze wskazanym wymiarem czasu:

1. zapoznanie się ze specyfiką szkoły – 6 godzin;
2. obserwacje – 10 godzin, w tym 8 godzin hospitacji lekcji i zajęć;
3. współdziałanie z opiekunem praktyk – 10 godzin, w tym 6 godzin asystentury;
4. samodzielne prowadzenie lekcji i zajęć w obecności opiekuna praktyk – 18 godzin;
5. analiza i interpretacja obserwowanych i samodzielnie prowadzonych lekcji i zajęć, prowadzenie dokumentacji, ewaluacja praktyki pedagogicznej – 18 godzin;
6. udział w posiedzeniu rady pedagogicznej, spotkaniu z rodzicami, spotkaniu metodycznym, zajęciach pozalekcyjnych, dyżurach w czasie przerw, uroczystościach i imprezach szkolnych – w miarę możliwości – 3 godziny.

Praktykę pedagogiczną czynną wieczy ankieta ewaluacyjna, w której student dokona ewaluacji całej praktyki pedagogicznej zrealizowanej w danej placówce. Ankietę przygotowuje Uczelnia. Opiekun sporządza natomiast ocenę zrealizowanej przez studenta praktyki. Arkusz oceny praktykanta, opracowany przez Uczelnię, podpisuje opiekun praktyki, potwierdza go dyrektor szkoły i praktykant. Ocena ta jest podstawą i warunkiem koniecznym do zaliczenia praktyki pedagogicznej przez opiekuna merytoryczną praktyk. Ocena z praktyki pedagogicznej jest wliczana do średniej ocen uzyskanej przez studenta w toku studiów.

3.2.1. Przedszkole

1. Treści i zadania, które student realizuje w ramach praktyki czynnej poprzez spotkania z Dyrektorem i Nauczycielem - Opiekunem odnoszą się do zapoznania studenta ze specyfiką danego przedszkola z realizowanymi przez przedszkole zadaniami dydaktyczno-wychowawczymi, i opiekuńczymi, sposobem funkcjonowania, organizacji pracy oraz prowadzonej dokumentacji, a w szczególności student powinien:
  - 1) zapoznać się ze strukturą organizacyjną przedszkola, organami zarządzającymi przedszkolem, godzinami pracy przedszkola i jego ofertami zajęciowymi, liczbą oddziałów przedszkolnych,
  - 2) zapoznać się z dokumentacją programowo-organizacyjną przedszkola, w tym ze statutem przedszkola i programem wychowawczym przedszkola,
  - 3) zapoznać się z programem wychowania przedszkolnego, odniesienie go do podstawy programowej tego etapu edukacyjnego, zwrócić uwagę na program grupy wiekowej, w której student realizuje praktyki,
  - 4) zapoznać się z zasadami współpracy przedszkola z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, z rodzicami i ze środowiskiem,
  - 5) zapoznać się z bazą przedszkola, dostępnymi pomocami dydaktycznymi, w tym ze środkami dydaktycznymi, w które wyposażony jest przedszkole lider projektu.
2. Kształtowanie kompetencji dydaktycznych w trakcie praktyki następuje poprzez obserwacje. Student podczas obserwowania zajęć prowadzonych przez opiekuna praktyk (bądź innych nauczycieli) powinien zwrócić uwagę na:
  - 1) działania podejmowane przez opiekuna praktyk w trakcie prowadzonych przez niego zajęć, ze szczególnym zwróceniem uwagi na tok metodyczny, stosowane przez nauczyciela metody i formy pracy, sposoby uczenia przez opiekuna praktyk różnych aspektów działalności, w tym dydaktycznej i wychowawczo-opiekuńczej,
  - 2) wsparcie procesu dydaktycznego pomocami dydaktycznymi i dostosowanie ich do poziomu rozwojowego grupy oraz realizowanych treści,
  - 3) aktywne poszczególnych wychowanków i danej grupy wiekowej oraz podejmowanie spontanicznej i zorganizowanej aktywności grup tworzonej przez nauczyciela lub powstającej z inicjatywy dzieci,
  - 4) relacje zachodzące w toku zajęć między nauczycielem a uczniem oraz między dziećmi,

- 5) procesy komunikowania interpersonalnego w grupie, prawidłowo ci i zaburzenia,
- 6) sposoby aktywizowania i dyscyplinowania dzieci oraz różnicowanie poziomu aktywności poszczególnych wychowanków,
- 7) zachowanie dzieci oraz cechy stałe i zmienne grupy,
- 8) funkcjonowanie i aktywność dzieci w czasie zajęć, z uwzględnieniem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 9) sposoby egzekwowania wiedzy i umiejętności wychowanków,
- 10) przebieg diagnozowania dojrzałości szkolnej dziecka, znaczenie i wykorzystanie prowadzonych obserwacji dziecka,
- 11) działania podejmowane przez opiekuna praktyk na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny,
- 12) organizację przestrzeni sali, sposobu jej zagospodarowania (ustawienie mebli, wyposażenie, dekoracje, organizacja konkursów tematycznych, przestrzeni do pracy, zabawy i wypoczynku).

Na obserwacje zajęć prowadzonych przez opiekuna praktyk, innych nauczycieli i innych studentów powinno przeznaczyć się nie mniej niż 8 godzin.

3. Współdziałanie z opiekunem praktyk, asystowanie nauczycielowi poprzez:

- 1) planowanie zajęć, wspólne opracowanie scenariusza zajęć,
- 2) sprawowanie opieki i nadzoru nad grupą oraz zapewnianie bezpieczeństwa,
- 3) współdziałanie z nauczycielem opiekunem w zakresie organizacji pracy w grupach,
- 4) współpracę z nauczycielem opiekunem w podejmowaniu działań wychowawczych, wynikających z zaistniałych sytuacji,
- 5) prowadzenie zorganizowanych zajęć wychowawczych (asystentura) w toku zajęć nauczyciela opiekuna,
- 6) podejmowanie działań na rzecz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 7) projektowanie zajęć wspierających samodzielność dziecka, inspirujących do rozwijania zainteresowań i uczenia się,
- 8) podejmowanie działań w zakresie projektowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- 9) przygotowywanie pomocy dydaktycznych i organizowanie przestrzeni sali zajęć.

Współdziałanie z nauczycielem opiekunem odbywa się właściwie we wszystkich aspektach realizowanej przez studenta praktyki pedagogicznej, niemniej sama asystentura winna być przeprowadzona w wymiarze 6 godzin.

4. Kształtowanie kompetencji dydaktycznych w trakcie praktyki obejmuje samodzielne prowadzenie zajęć. Pełnienie roli nauczyciela przedszkola powinno obejmować w szczególności ci:
  - 1) planowanie zajęć, formułowanie celów, dobór metod i form pracy oraz środków dydaktycznych adekwatnych do poziomu rozwoju i możliwości danej grupy wiekowej,
  - 2) dostosowywanie metod i form pracy oraz sposobu komunikacji do realizowanych treści, etapu edukacji przedszkolnej oraz poziomu grupy dzieci,
  - 3) samodzielna organizacja i prowadzenie zajęć dydaktycznych w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze/konspekty zajęć,
  - 4) samodzielne prowadzenie działań opiekuńczo-wychowawczych wobec grupy i poszczególnych wychowanków w grupie,
  - 5) dostosowywanie do rodzaju prowadzonych zajęć i dynamiki grupy wykorzystywanych środków dydaktycznych z uwzględnieniem środków multimedialnych i technologii informacyjnej,
  - 6) poznawanie wychowanków, ich sytuacji społecznej, potrzeb, zainteresowań i zdolności, a także określanie poziomu rozwoju i roli, jaką dziecko pełni w danej grupie,
  - 7) diagnozowanie dynamiki grupy, motywowanie do aktywności i współdziałania jednostek w grupie,
  - 8) sprawowanie opieki nad grupą w toku spontanicznej aktywności wychowanków, podczas zajęć i poza terenem przedszkola,
  - 9) organizowanie pracy wychowanków w grupach zadaniowych,
  - 10) podejmowanie indywidualnej pracy z wychowankami (w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi),
  - 11) podejmowanie w toku pracy dydaktycznej działań wychowawczych o charakterze interwencyjnym w sytuacjach konfliktu, zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych lub nieprzestrzegania ustalonych zasad,
  - 12) podejmowanie współpracy z innymi nauczycielami, pedagogiem, psychologiem oraz specjalistami pracującymi z wychowankami.

Student jest zobowiązany przeprowadzić samodzielnie 18 godzin zajęć z wychowankami. Zajęcia winny się odbyć w obecności nauczyciela opiekuna. Scenariusz/konspekt zajęć akceptuje nauczyciel opiekun praktyk pod względem poprawności merytorycznej i metodycznej, nie później niż w przeddzień zajęć prowadzonych przez studenta. Wskazane jest wykorzystanie środków dydaktycznych, które przedszkole otrzymało w ramach uczestnictwa w projekcie.

5. Zakres praktyki pedagogicznej, odnoszący się do analizy i interpretacji zajęć obserwowanych lub samodzielnie przeprowadzonych, przewiduje systematyczne omawianie zajęć, zarówno tych, które student obserwował, jak i tych, które samodzielnie prowadził. Umiejętność wskazywania mocnych i słabych stron nie tylko samego procesu dydaktycznego i wychowawczego, jak i uczestników tego procesu, jest trudna, a od studenta wymaga krytycznego spojrzenia na siebie, na swoje działania i na podmiotowych działających, czyli dzieci. Również w tym jest tutaj umiejętność dobrej organizacji pracy przez samego studenta. W celu prawidłowego przebiegu w/w zakresu praktyki student powinien w szczególności:

- 1) systematycznie i starannie prowadzić dokumentację praktyki,
- 2) konfrontować wiedzę teoretyczną, jaką zdobył podczas studiów, z praktyką,
- 3) regularnie dokonywać autooceny własnego funkcjonowania w czasie pełnienia roli nauczyciela i realizowania zadań opiekuńczych oraz wychowawczych (autoewaluacja),
- 4) systematycznie przeprowadzać analizę przebiegu prowadzonych zajęć i działań oraz realizacji zamierzonych celów,
- 5) na bieżąco konsultować się z opiekunem praktyk w celu omawiania obserwowanych i prowadzonych zajęć oraz sytuacji i przeprowadzanych działań,
- 6) analizować i interpretować spostrzeżenia i własne propozycje dotyczące diagnozy dojrzałości szkolnej wychowanków,
- 7) omawiać zgromadzone do wiadomości w grupie uczestniczących w praktyce innych studentów.

Prócz wymienionych zadań student w trakcie praktyki jest obowiązany uczestniczyć w wydarzeniach i sytuacjach, które miały miejsce w czasie obecności studenta w przedszkolu, wynikających z praktyki pedagogicznej, np.:

- posiedzeniu rady pedagogicznej,
- spotkaniach z rodzicami wychowanków przedszkola,

- spotkaniu z doradcą metodycznym,
- zajęciach dodatkowych dla dzieci różnych grup wiekowych,
- uroczystościach i imprezach przedszkolnych.

Uczestniczenie w takich wydarzeniach i działaniach umożliwi studentowi zobaczenie różnych wymiarów funkcjonowania przedszkola, zadań oraz działań podejmowanych przez nauczycieli i dyrekcję przedszkola.

3.2.2. Szkoła podstawowa

1. Treści i zadania, które student realizuje w ramach praktyki czynnej poprzez spotkania z Dyrektorem i Nauczycielem - Opiekunem odnoszą się do zapoznania studenta ze specyfiką danej szkoły z realizowanymi przez szkołę zadaniami dydaktycznymi oraz wychowawczo-opiecznymi, sposobem funkcjonowania, organizacją pracy oraz prowadzonej dokumentacji, a w szczególności student powinien:
  - 1) zapoznać się ze strukturą organizacyjną szkoły, organami zarządzającymi szkołą, godzinami pracy szkoły i jej ofertą edukacyjną, liczbą oddziałów szkolnych,
  - 2) zapoznać się z dokumentacją programowo-organizacyjną szkoły, w tym ze statutem, programem wychowawczym i profilaktycznym szkoły,
  - 3) zapoznać się z programem nauczania w kontekście podstawy programowej kształcenia ogólnego dla I etapu edukacyjnego i planem pracy (plany wynikowe),
  - 4) zadaniami szkolnego pedagoga/logopedy oraz zasadami współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną,
  - 5) zapoznać się z zasadami działalności biblioteki jako interdyscyplinarnej pracowni szkolnej,
  - 6) zapoznać się z zasadami współpracy szkoły z rodzicami i ze środowiskiem,
  - 7) zapoznać się z bazą szkoły, dostępnymi pomocami dydaktycznymi, w tym z narzędziami multimedialnymi, w które wyposażony jest szkołowy lider projektu.
2. Kształtowanie kompetencji dydaktycznych w trakcie praktyki następuje poprzez obserwację. Student powinien obserwować:
  - 1) zajęcia dydaktyczne prowadzone przez opiekuna praktyk, ze szczególnym zwróceniem uwagi na tok metodyczny zajęć, stosowane przez nauczyciela metody i formy pracy, sposoby integrowania przez

- opiekuna praktyk różnych działań, w tym dydaktycznych i wychowawczo-opiekunich,
- 2) wykorzystanie pomocy dydaktycznych, dostosowanie ich do poziomu klasy i realizowanych treści,
  - 3) rytmiczność realizacji programu nauczania,
  - 4) specyfikę grupy, zachowanie uczniów,
  - 5) aktywne poszczególnych uczniów i grup w realizowanym toku lekcyjnym,
  - 6) relacje zachodzące w toku lekcji między nauczycielem a uczniem oraz między uczniami,
  - 7) procesy komunikacji interpersonalnej w klasie, jej prawidłowości i zakłócenia,
  - 8) sposoby aktywizowania i dyscyplinowania uczniów oraz różnicowania poziomu aktywności poszczególnych uczniów,
  - 9) funkcjonowanie i aktywne uczniów w czasie lekcji, w tym dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
  - 10) zasady i sposoby oceniania uczniów,
  - 11) wymagania dotyczące prac domowych, sposoby jej zadawania, kontrolowania i poprawy,
  - 12) działania podejmowane przez opiekuna praktyk na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny wśród uczniów,
  - 13) organizację przestrzeni klasowej, sposobu jej zagospodarowania (ustawienie mebli, wyposażenie, dekoracje).

Na obserwację zajęć prowadzonych przez opiekuna praktyk, innych nauczycieli i innych studentów powinno przeznaczyć się nie mniej niż 8 godzin.

3. Współdziałanie z opiekunem praktyk, asystowanie nauczycielowi poprzez:
  - 1) planowanie lekcji, wspólne opracowanie scenariusza/konspektu lekcji,
  - 2) sprawowanie opieki i nadzoru nad klasą oraz zapewnianie uczniom bezpieczeństwa,
  - 3) współdziałanie z nauczycielem opiekunem w dziedzinie organizacji pracy w grupach,
  - 4) współpracę z nauczycielem – opiekunem w podejmowanych działaniach dydaktycznych, wynikających z zaistniałych sytuacji,
  - 5) prowadzenie zajęć dydaktycznych (asystentura) w toku zajęć nauczyciela opiekuna,

- 6) współprac w bieżącym ocenianiu uczniów,
- 7) pomoc w tworzeniu pytań kontrolujących wiedzę uczniów (testy, sprawdziany) i sprawdzaniu prac weryfikujących umiejętności uczniów oraz prac domowych,
- 8) podejmowanie działań dydaktycznych na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 9) podejmowanie działań w zakresie projektowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- 10) przygotowywanie pomocy dydaktycznych i organizowanie przestrzeni klasowej.

Współdziałanie z nauczycielem opiekunem odbywa się właśnie w tych wszystkich aspektach realizowanej przez studenta praktyki pedagogicznej, niemniej sama asystentura winna być przeprowadzona w wymiarze 6 godzin.

4. Kształtowanie kompetencji dydaktycznych w trakcie praktyki obejmuje samodzielne prowadzenie zajęć. Pełnienie roli nauczyciela w szkole powinno obejmować w szczególności:

- 1) planowanie lekcji, formułowanie celów, dobór metod i form pracy oraz środków dydaktycznych adekwatnych do poziomu rozwoju i możliwości danej klasy i stosownie do I etapu edukacyjnego,
- 2) dostosowywanie metod i form pracy oraz sposobu komunikacji do realizowanych treści, etapu edukacji szkolnej oraz poziomu grupy uczniowskiej, wykorzystanie czasu lekcyjnego,
- 3) samodzielne prowadzenie zajęć dydaktycznych w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze/konспекty lekcji,
- 4) samodzielne prowadzenie działań wychowawczo-opiekunческих wobec poszczególnych uczniów w klasie i całej klasy,
- 5) dostosowywanie do rodzaju prowadzonej lekcji i charakteru klasy wykorzystywanych środków dydaktycznych, w tym środków multimedialnych i technologii informacyjnej,
- 6) planowanie lekcji zgodnie z rytmikiem realizowanego programu nauczania, z uwzględnieniem podstawy programowej kształcenia ogólnego I etapu edukacyjnego,
- 7) bieżące ocenianie uczniów,
- 8) zadawanie i weryfikację pracy domowej uczniów,
- 9) analizę sprawdzianów, kartkówki i innych pisemnych form sprawdzania wiadomości uczniów, pomoc przy sprawdzaniu (ocenianie sprawdzianów), projektowanie pytań egzaminacyjnych (testy, sprawdziany),

- 10) poznawanie uczniów, badanie pozycji społecznej uczniów w grupie rówieśniczej,
- 11) projektowanie zajęć dydaktycznych wspierających samodzielność ucznia, inspirujących do rozwijania własnych zainteresowań, do uczenia się,
- 12) sprawowanie opieki nad klasą podczas zajęć w szkole, przerw rodzicielskich i poza terenem szkoły,
- 13) organizowanie pracy uczniów w grupach zadaniowych, inicjowanie ich aktywności,
- 14) indywidualizacja pracy z uczniami, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 15) podejmowanie w toku pracy dydaktycznej działań wychowawczych o charakterze interwencyjnym w sytuacjach konfliktu, zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych lub nieprzestrzegania ustalonych zasad,
- 16) współpraca z innymi nauczycielami, pedagogiem, psychologiem, wychowawcą w/wieloletniej, bibliotekarzem oraz specjalistami pracującymi z uczniami.

Student jest zobowiązany przeprowadzić samodzielnie 18 godzin lekcji i zajęć z uczniami. Zajęcia winny się odbyć w obecności nauczyciela opiekuna. Scenariusz/konspekt lekcji akceptuje nauczyciel opiekun praktyk pod względem poprawności merytorycznej i metodycznej, nie później niż w przeddzień lekcji prowadzonych przez studenta. Wskazane jest wykorzystanie narzędzi multimedialnych, które szkoła otrzymała w ramach uczestnictwa w projekcie.

5. Zakres praktyki pedagogicznej, odnoszący się do analizy i interpretacji zajęć obserwowanych lub samodzielnie przeprowadzonych, przewiduje systematyczne omawianie zajęć, zarówno tych, które student obserwował, jak i tych, które samodzielnie prowadził. Umiejętność wskazywania mocnych i słabych stron nie tylko samego procesu wychowawczego i dydaktycznego, ale i uczestników tego procesu, jest trudne, a od studenta wymaga krytycznego spojrzenia na siebie, na swoje działania i na podmiotowych działań, czyli uczniów. Również w/w jest tutaj umiejętność dobrej organizacji pracy przez studenta. W celu prawidłowego przebiegu w/w zakresu praktyki student powinien w szczególności:
  - 1) systematycznie prowadzić dokumentację praktyki oraz dziennik lekcyjny,

- 2) konfrontowa wiedź teoretyczn ,jak zdobył podczas studiów, z praktyk ,
- 3) analizowa i interpretowa sytuacje dydaktyczne i wychowawczo-opieku cze,
- 4) systematycznie przeprowadza analiz przebiegu prowadzonych lekcji, działa pedagogicznych oraz realizacji zało onych celów,
- 5) na bie co omawia z opiekunem praktyk obserwowane i prowadzone zaj cia,
- 6) analizowa zadania i prace kontrolne oraz domowe uczniów,
- 7) omawia zgromadzone do wiadczenia w grupie uczestnicz cych w praktyce studentów.

Prócz wymienionych zada student w trakcie praktyki jest obowi zany uczestniczy w wydarzeniach i sytuacjach, które b d miały miejsce w czasie obecno ci studenta w szkole, wynikaj cej z praktyki pedagogicznej, np.:

- posiedzeniu rady pedagogicznej,
- spotkaniach z rodzicami uczniów,
- spotkaniu z doradc metodycznym,
- zaj ciach pozalekcyjnych,
- dy urach w czasie przerw,
- uroczysto ciach i imprezach szkolnych.

Uczestniczenie studentów w spotkaniach i szkolnych uroczysto ciach daje im mo liwo zobaczenia szkolnej społeczno ci z innej perspektywy. Tak e udział w zaj ciach pozalekcyjnych i dy urach w czasie przerw ródlekcyjnych stwarza studentom szanse obserwacji uczniów w pozalekcyjnych formach aktywno ci.

4. PROGRAM PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH – KIERUNEK: FILOLOGIA. CELE OGÓLNE

Program Praktyk Pedagogicznych, opracowany w ramach projektu Nauczyciel Dobrych Praktyk dla studentów kierunku Filologia, obejmuje uczestniczących w projekcie studentów specjalności – Nauczanie Języka Angielskiego. Studenci tej specjalności realizowali praktyki pedagogiczne w trzech częściach:

1. praktyka obserwacyjna w wymiarze 30 godzin, w której studenci kształtują przede wszystkim kompetencje psychologiczno-pedagogiczne oraz ogólne umiejętności dydaktyczne;
2. praktyka czynna w wymiarze 65 godzin, w której studenci kształtują kompetencje dydaktyczne na danym etapie edukacyjnym oraz doskonalą na tym etapie umiejętności w zakresie wychowania i opieki;
3. praktyka czynna w wymiarze 65 godzin, w której studenci kształtują w dalszym ciągu kompetencje dydaktyczne na kolejnym etapie edukacyjnym oraz pogłębiają na tym etapie umiejętności w zakresie wychowania i opieki;

Praktyki pedagogiczne, zarówno obserwacyjne, jak i czynne studenci mogą odbyć w:

- szkole podstawowej,
- gimnazjum,
- szkole ponadgimnazjalnej.

Program praktyk wyznacza poniżej wskazane cele ogólne.

1. Rozwijanie wiedzy studentów o systemie edukacji i specyfice pracy różnych typów szkół oraz placówek oświatowych jest jednym z celów ogólnych. Na rozwój osobowości uczniów wpływa zarówno organizacja procesu dydaktycznego oraz wychowania i opieki, jak i ich poziom rozwoju psychofizycznego, charakter oddziaływania, jakim dzieci podlegają czy przygotowanie nauczycieli do wykonywania zawodu. Praktyka pozwala studentom obserwować podobieństwa i różnice, charakteryzujące poszczególne typy szkół, wynikające z różnorodnych czynników, także obiektywnych, jak np. wiek uczniów uczęszczających do danej szkoły (szkoła podstawowa – gimnazjum), lokalizacja placówki (np. miasto – wieś), liczebność oddziałów, a nawet zasobność organu prowadzącego, wpływająca na jakość bazy dydaktycznej. Uczestniczenie w procesie dydaktycznym i wychowawczo-opiekunckim stwarza również możliwość pogłębienia wiedzy studentów

- o placówkach wspierających rozwój uczniów i wychowanków oraz wspomagających rodziców, którzy chcą lub czują potrzebę udzielenia profesjonalnej pomocy dziecku o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
2. Pobyt w rzeczywistym środowisku szkolnym pozwala na konfrontację wiedzy teoretycznej, nabytej w trakcie studiów, z praktycznym jej zastosowaniem. Wykorzystanie zdobytej w czasie studiów teoretycznej wiedzy metodycznej i merytorycznej (szczególnie umiejętności językowych) podczas praktyki czynnej jest naturalnym sposobem na sprawdzenie przez studentów własnych predyspozycji do wykonywania zawodu nauczyciela.
  3. Rozwijanie umiejętności własnego budowania procesu dydaktycznego, realizacji zadań wychowawczych i opiekuńczych winno być kolejnym celem udziału studentów w programie praktyk. Budowanie własnych kompetencji pedagogicznych opiera się na umiejętności wykorzystania nowoczesnych metod, form i środków kształcenia specyficznych dla nauczania języka obcego, a w tym kontekście znajomości programu nauczania (i podstawy programowej) języka angielskiego na danym etapie edukacyjnym, na motywowaniu uczniów do aktywnego, samodzielnego myślenia dla efektywnego uczenia się, na właściwym konstruowaniu relacji we wszystkich płaszczyznach szkolnego środowiska. Polega także na umiejętności obserwacji i dostrzegania niuansów, na budzeniu w sobie wrażliwości, szczególnie w kontekście pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Organizacja procesu kształcenia i wychowania tych uczniów w sposób najbardziej adekwatny do ich predyspozycji i potrzeb, jest trudnym aspektem pracy nauczyciela. Osiągnięcie zamierzonych efektów jest najcięższe poprzez indywidualizację procesu kształcenia i wychowania. Praktyka jest więc ważnym etapem przygotowywania studentów do realizowania w przyszłości zasad indywidualizowanego nauczania.
  4. Bezpośrednia obserwacja pracy nauczyciela z dziećmi, a później również osobisty kontakt z uczniami, uzmysławia studentowi zakres jego odpowiedzialności, odpowiedzialności za młodego człowieka w każdym aspekcie jego szkolnego – a często również pozaszkolnego – funkcjonowania. Ta odpowiedzialność dotyczy nauczyciela przez cały okres zawodowej aktywności. Praktyka jednak rozpoczyna ów proces w sposób wiadomy. Istotną funkcję odgrywa tu umiejętność dokonywania ewaluacji własnych działań. Budowanie warsztatu pedagogicznego wiąże się bowiem z umiejętnością dostrzegania pozytywnych aspektów przy tych rozwiązaniach, ale także z dostrzeganiem własnych niedociągnięć, zagrożeniem czy porażkami i poszukiwaniu sprzymierzeńców w osiągnięciu sukcesów. Sukces nauczyciela

nierozzerwalnie wi e si z sukcesem ucznia. Nauczyciel odznaczaj cy si zaanga owaniem i pasj , d eniem do doskonalenia, potrafi te cechy za- szczerpi równie w swoich wychowankach. Wzorzec nauczyciela – mentora, m drze wspieraj cego swych uczniów, cierpliwego, umieję cego broni uc- niowskich racji, nie jest mo liwy do osi gni cia bez rozwijania przez nau- czycieli w samych sobie szczególnej wra liwo ci, tak e etycznej i empatii. Praktyka umo liwia studentom równie bezpo redni obserwacj nauczycieli – opiekunów, ich zмага z własn niedoskonało ci , czasem rutyn , wypaleniem zawodowym, ale równie z umieję tno ci dzielenia si sukcesami, wiedz , do wiadzeniem. Jest to jeden z celów najtrudniejszych do osi gni cia – korygowanie tego, co w nas samych wymaga doskonalenia po to, by wydobywa i rozwija inne cechy, których czasem nawet nie jeste my wiadomi. Autoewaluacja jest wi c nieodzownym elementem kon- struowania cie ki własnego rozwoju zawodowego.

5. Praktyka pedagogiczna obrazuje studentom jak istotn rol w kształceniu, wychowaniu i opiece pełni wła ciwie zbudowane relacje mi dzy uczniem a nauczycielem, mi dzy nauczycielem a rodzicem. Umieję tno efektyw- nego komunikowania si z uczniem, nauczycielem, dyrektorem placówki, rodzicem a wreszcie z instytucjami wsparcia dla ró nych podmiotów procesu pedagogicznego, wpisuje si w zakres doskonalenia komunikacji interpersonalnej i społecznej. Nabywanie kompetencji społecznych wydaje si mie kluczowe znaczenie dla efektywnych działa studentów, którzy w przyszło ci jako nauczyciele, prócz wiedzy i autentycznych umieję tno ci merytorycznych oraz metodycznych, powinni si równie cechowa em- pati iszczególn pedagogiczn wra liwo ci .
6. Praktyka pedagogiczna umo liwia studentom nabycie umieję tno ci organi- zacyjnych, w tym planowania, prowadzenia i dokumentowania podejmo- wanych działa dydaktycznych, wychowawczych i opieku czych. Powinna uzmysłowi studentom, e przypadek ka dego ucznia i wychowanka mo e by inny. Nauczyciel podejmuj c swe działania musi o tym pami ta i ko- rzystaj c ze swej wiedzy kształtowa kreatywno uczniów i ich aktywne postawy. Postawa mediatora, radzenie sobie z trudnymi sytuacjami dydak- tycznymi i wychowawczymi, ze stresem, rozwi zywanie problemów uc- niów i konfliktów wymaga dojrzało ci oraz stałego doskonalenia. Praktyka pedagogiczna inicjuje ów wieloletni, ci gły proces.

Zagadnienia zwi zane z samodoskonaleniem, aktualizowaniem swojej wiedzy, wykorzystywanie nowoczesnych narz dzi w procesie dydaktyczno-

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

wychowawczym, znajomości podstaw prawnych funkcjonowania polskich szkół, w tym kwestie związane z podstawami programowymi czy awansem zawodowym nauczycieli, systematycznym podnoszeniem kompetencji pedagogicznych, realizowane w kontekście ewaluacji swojej pracy i jej efektów, były tematem przedmiotem warsztatów, w których studenci uczestniczyli przed rozpoczęciem praktyk.

WYŻSZA SZKOŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I MARKETINGU W CHRZANOWIE
32-500 Chrzanów, ul. Janiny Woynarowskiej 1,
Tel.: (32) 623-24-26, 623-51-80, fax.: (32) 623-38-78,
www.wspim.edu.pl, e-mail: wspim@wspim.edu.pl,
NIP: 628-10-14-504, REGON: 272261936

5. PRAKTYKA PEDAGOGICZNA NA SPECJALNO CI FILOLOGIA ANGIELSKA - NAUCZANIE J ZYKA ANGIELSKIEGO

Praktyki pedagogiczne na specjalno ci Filologia Angielska – Nauczanie J zyka Angielskiego s realizowane według zatwierdzonego przez Senat WSPiM w Programie kształcenia na kierunku Filologia planu studiów, w tym schematu realizacji studenckich praktyk pedagogicznych.

Praktyk na kierunku Filologia studenci nadal – pomimo zmian wynikających z nowego rozporz dzenia w sprawie standardów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela - realizowali w szkołach trzech typów. Taki schemat planu praktyki wynika z:

- zapisów rozporz dzenia MEN w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (...), w którym uznaje si w § 11 ust. 2 studia pierwszego stopnia na kierunku filologia za nadaj ce kwalifikacje do nauczania j zyka angielskiego w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych z wyjątkiem nauczycielskich kolegiów j zyków obcych,
- szkoły, które zostały zakwalifikowane do projektu w 2010 roku to nie tylko szkoły podstawowe, ale również gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne,
- wszyscy opiekunowie praktyk - zarówno w szkołach podstawowych, jak i w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych - odbyli warsztaty przygotowujące do pełnienia roli opiekuna praktyk,
- ka da szkoła uczestnicząca w projekcie (szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne) otrzymała w ramach projektu sprzęt multimedialny i komputerowy wraz z oprogramowaniem; z całego tego potencjału winni byli korzystać studenci odbywający praktyki w ramach projektu.

Praktyk obserwacyjnych na specjalno ci Nauczanie J zyka Angielskiego studenci aktualnie realizują w czwartym semestrze studiów. Studenci mogą wybrać szkołę podstawową, gimnazjum lub szkołę ponadgimnazjalną.

Praktyka czynna rozpoczyna si w piątym semestrze studiów i jest kontynuowana w następnym semestrze. Właściwym stanowiskiem, na którym winna być realizowana praktyka czynna, jest stanowisko nauczyciela j zyka angielskiego. Praktyka czynna powinna rozpocząć si od szkoły niższego typu, wskazana w tym przypadku jest szkoła podstawowa. W szóstym semestrze studiów praktyk czynnych realizują studenci w placówce tego typu, w której jeszcze nie byli. Mogą odbyć ją w gimnazjum lub w szkole ponadgimnazjalnej.

Szczegółowy rozkład godzin przynależnych do konkretnego obszaru praktyki zarówno w przypadku praktyki obserwacyjnej, jak i praktyki czynnej, znajduje si w omówieniu praktyki realizowanej w danym typie placówki.

5.1. Praktyka obserwacyjna - szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna

Student w ramach praktyki obserwacyjnej poznaje specyfikę szkoły poprzez spotkania z Dyrektorem, Nauczycielem - Opiekunem i innymi nauczycielami, lektur podstawowych dokumentów szkolnych, obserwacje działalności i statutowej szkoły. W charakterze obserwatora uczestniczy w poznawaniu realizowanych przez szkołę zadań dydaktyczno-wychowawczych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, osób uczestniczących w procesach pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji. W szczególności student powinien realizować następujące zadania.

1. Poznać strukturę organizacyjną szkoły, w tym zdobyć wiedzę na temat:
  - 1) organów zarządzających szkołą,
  - 2) kwalifikacji nauczycieli, zasad ich zatrudniania,
  - 3) obowiązków i uprawnień dyrektora,
  - 4) czasu pracy szkoły, jej oferty zajęć obowiązkowych i dodatkowych.
2. Zapoznać się z dokumentacją programowo-organizacyjną szkoły, w tym powinien przeanalizować:
  - 1) zasady regulujące obieg dokumentów,
  - 2) prawo wewnętrzne regulujące pracę szkoły (statut wraz z wewnętrznym ocenianiem, regulaminy wewnętrzne),
  - 3) podstawy programowe kształcenia ogólnego danego etapu kształcenia dla języka angielskiego i w jej kontekście program nauczania języka angielskiego dla klasy, w której student odbywa praktykę pedagogiczną,
  - 4) obowiązujące w danym roku szkolnym programy wychowawcze i profilaktyczne,
  - 5) plany pracy szkoły i klasy, w której student realizuje praktykę,
  - 6) dokumentację przebiegu nauczania – zasady prowadzenia i wypełniania dzienników lekcyjnych, arkuszy ocen, dzienników zajęć pozalekcyjnych, zajęć wyrównawczych,
  - 7) zasoby biblioteki, zwłaszcza w kontekście nauczania języka angielskiego na danym etapie edukacyjnym.
3. Poznać bazy lokalów szkoły, m.in. sale dydaktyczne, pracownię, specjalistyczne gabinety, wiatliki i bibliotek oraz wyposażenie w sprzęt i pomoce dydaktyczne.
4. Zapoznać się z warsztatem pracy nauczycieli języków obcych oraz wychowawców, pedagoga i innych specjalistów zatrudnionych w szkole.

5. Zapozna si z działalno ci opiekę czo-wychowawcz i profilaktyczn prowadzon w szkole, zasadami współpracy szkoły ze rodowiskiem i rodzicami oraz pedagogizacją rodziców.
6. Obserwowa zaj cia dydaktyczne, wychowawcze i opiekę cze prowadzone przez nauczyciela opiekuna praktyk, nauczycieli j zyka angielskiego, wychowawców klas, i innych nauczycieli, w tym:
  - 1) obserwowa tok metodyczny lekcji, wykorzystanie czasu lekcyjnego, zastosowane przez nauczyciela metody i formy pracy z uczniem, w tym z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na metody i formy specyficzne dla kształcenia j zykowego,
  - 2) analizowa wykorzystanie pomocy dydaktycznych, ich dostosowanie do poziomu umiej tno cij zykowych klasy i funkcj wspieraj c proces kształcenia kompetencji j zykowych uczniów,
  - 3) obserwowa sposoby aktywizowania i dyscyplinowania poszczególnych uczniów oraz klasy,
  - 4) analizowa aktywno poszczególnych uczniów z uwzgl dnieniem roli, jak jednostka pełni w klasie,
  - 5) obserwowa relacje zachodz ce mi dzy nauczycielem a uczniem i mi dzy uczniami,
  - 6) obserwowa procesy komunikacji j zykowej, interpersonalnej i społecznej w klasie,
  - 7) obserwowa sposoby egzekwowania wiedzy i umiej tno cij zykowych uczniów oraz zasad oceniania,
  - 8) analizowa zasady zadawania pracy domowej, jej kontroli i poprawy,
  - 9) obserwowa odpowiedzialno nauczyciela za ucznia – obserwacja opieki sprawowanej nad uczniem, tak e uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, samodzielno ci ucznia, pracy z uczniem podczas zaj pozalekcyjnych i pozaszkolnych; bezpiecze stwo podczas lekcji, wycieczek, uroczysto ci i innych zaj (urazy, wypadki),
  - 10) analizowa organizację przestrzeni klasowej, z uwzgl dnieniem potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
7. Omawia obserwowane lekcje i zaj cia, ze zwróceniem uwagi na:
  - 1) mocne i słabe strony obserwowanych lekcji, metody i formy pracy charakterystyczne dla kształcenia kompetencji j zykowych uczniów, w tym uczniów z dysfunkcjami rozwojowymi,
  - 2) tok metodyczny lekcji, wykorzystanie czasu lekcyjnego, poprawno j zykow nauczyciela i uczniów,

- 3) odniesienie zrealizowanej lekcji do założeń sformułowanych w koncepcji, w tym osiągnięć zamierzonych celów kształcenia językowego, umiejętności wspierania toku metodycznego lekcji właściwymi pomocami,
- 4) rytmiczność realizacji programu nauczania,
- 5) reagowanie nauczyciela prowadzącego lekcję na zagrożenia, umiejętność motywowania uczniów do aktywności, panowanie nad dyscyplinowaniem klasy,
- 6) komentarz nauczyciela opiekuna,
- 7) wyliczenie wniosków z przeprowadzonych obserwacji.

Student powinien przeprowadzić minimum 10 godzin obserwacji lekcji i zajęć prowadzonych z uczniami przez nauczyciela opiekuna praktyki i innych nauczycieli.

Kolejne 10 godzin praktykant winien przeznaczyć na omówienie obserwowanych lekcji i zajęć prowadzonych przez nauczycieli, współpracę z nauczycielem opiekunem, udział w przygotowaniu materiałów i pomocy do lekcji, poznanie warsztatu pracy nauczycieli języka angielskiego.

Dla zadań pozostałego obszaru praktyki obserwacyjnej przewidziano 10 godzin.

Po zakończeniu praktyki obserwacyjnej student sporządza ewaluację całej praktyki obserwacyjnej przeprowadzonej w szkole, natomiast nauczyciel opiekun praktyk redaguje opinię o praktykancie. Opinia ta stanowi podstawę zaliczenia praktyki pedagogicznej przez opiekuna merytoryczną praktyk.

5. 2. Praktyka czynna - szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna

Studenci, którzy rozpoczynają praktyki czynne, zrealizowali w poprzednim semestrze praktyki obserwacyjne. Zdobyli więc pewien zasób wiedzy na temat szkół, nabyli umiejętności obserwowania lekcji i zajędydaktycznych oraz innych form aktywności dzieci. Mieli możliwość skonfrontowania teorii poznanej w trakcie studiów z jej praktycznym zastosowaniem w szkolnej rzeczywistości. Praktyka czynna jest kontynuacją praktyki obserwacyjnej, bowiem poznawanie specyfiki działalności poszczególnych typów szkół wiąże się nierozdzielnie z realizacją zadań, które wpisane w obszar zagadnień praktyki czynnej. W obu semestrach program praktyki czynnej ma podobny schemat, ale studenci muszą pamiętać, że realizują go w innym typie placówki.

Kształtowanie kompetencji dydaktycznych, praktyczne rozwijanie wiedzy i nabywanie umiejętności pedagogiczno-psychologicznych studenta w ramach praktyki czynnej realizuje się w zakresie niżej wyszczególnionych obszarów, zgodnie ze wskazanym wymiarem czasu:

1. zapoznanie się ze specyfiką szkoły – 6 godzin;
2. obserwacje – 10 godzin, w tym 8 godzin hospitacji lekcji i zajęć;
3. współdziałanie z opiekunem praktyk – 10 godzin, w tym 6 godzin asystentury;
4. samodzielne prowadzenie lekcji i zajęć w obecności opiekuna praktyk – 18 godzin;
5. analiza i interpretacja obserwowanych i samodzielnie prowadzonych lekcji i zajęć, ewaluacja praktyki pedagogicznej – 18 godzin;
6. udział w posiedzeniu rady pedagogicznej, spotkaniu z rodzicami, spotkaniu metodycznym, zajęciach pozalekcyjnych, dyżurach w czasie przerw, uroczystościach i imprezach szkolnych - w miarę możliwości – 3 godziny.

Praktyki pedagogiczne student winien zakończyć ankietą ewaluacyjną, w której dokona ewaluacji całości czynnej praktyki pedagogicznej zrealizowanej w danej placówce. Ankietę przygotowuje Uczelnia. Natomiast opiekun sporządza ocenę zrealizowanej przez studenta praktyki. Arkusz oceny praktykanta, opracowany przez Uczelnia, podpisuje opiekun praktyki, potwierdza go dyrektor szkoły i praktykant. Ocena ta jest podstawą i warunkiem koniecznym do zaliczenia praktyki pedagogicznej przez opiekuna merytoryczną praktyk. Ocena z praktyki pedagogicznej jest wliczana do średniej ocen uzyskanej przez studenta w toku studiów.

1. Zapoznanie studenta ze specyfik danej szkoły jest realizowane poprzez spotkania i rozmowy z Dyrektorem oraz Nauczycielem – Opiekunem, a tak e poprzez lektur wła ciwej dla szkoły dokumentacji. Tre ci i zadania, które student realizuje w ramach praktyki czynnej odnosz si do obszarów statutowej działalno ci szkoły, wi z jej sposobem funkcjonowania, organizacj pracy oraz prowadzon dokumentacj . Student powinien:
  - 1) pozna struktur organizacyjn szkoły, organy zarz dzaj ce szkoł ,
  - 2) orientowa si w czasie pracy szkoły, liczbie jej oddziałów, zna szkoln ofert edukacyjn ,
  - 3) przeanalizowa dokumentacj programowo-organizacyjn szkoły, w tym statutu, program wychowawczy i profilaktyczny szkoły,
  - 4) zapozna si programem nauczania j zyka angielskiego w kontek cie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla wła ciwego etapu edukacyjnego i planami pracy (plany wynikowe),
  - 5) pozna zasady udzielania wsparcia przez szkolnego pedagoga oraz zasadami współpracy z poradni psychologiczno-pedagogiczn ,
  - 6) pozna prac biblioteki i mo liwo ci wykorzystania jej zasobów,
  - 7) zapozna si z zasadami współpracy szkoły z rodzicami i ze rodo-wiskiem,
  - 8) zapozna si z baz szkoły, dost pnymi pomocami dydaktycznymi, w tym z narz dziami multimedialnymi, w które wyposa ył szkoł lider projektu.
2. Obserwacje lekcji j zyka angielskiego s praktyczn form kształtowania kompetencji dydaktycznych w trakcie praktyki. Student powinien obser-wowa :
  - 1) lekcje j zyka angielskiego i zaj cia dydaktyczne prowadzone przez opiekuna praktyk, ze szczególnym zwróceniem uwagi na tok meto-dyczny lekcji (zaj), stosowane przez nauczyciela metody i formy pra-cy, specyficzne ze wzgl du na nauczanie j zyka obcego,
  - 2) wykorzystanie pomocy dydaktycznych, dostosowanie ich do poziomu znajomo ci j zyka angielskiego przez uczniów i realizowanych tre ci kształcenia j zykowego,
  - 3) rytmiczno realizacji programu nauczania j zyka angielskiego,
  - 4) swobod i poprawno w posługiwaniu si j zykiem angielskim przez prowadz ce go lekcj nauczyciela,
  - 5) sposoby integrowania przez opiekuna praktyk ró nych działań , w tym dydaktycznych i wychowawczo-opieku czych,
  - 6) specyfik grupy, zachowanie uczniów,

- 7) aktywność poszczególnych uczniów i grup w realizowanym toku lekcyjnym,
- 8) relacje zachodzące w toku lekcji między nauczycielem a uczniem oraz między uczniami,
- 9) procesy komunikacji językowej i interpersonalnej w klasie, jej prawidłowość i zakłócenia,
- 10) sposoby aktywizowania i dyscyplinowania uczniów oraz różnicowanie poziomu aktywności poszczególnych uczniów,
- 11) funkcjonowanie i aktywność uczniów w czasie lekcji, w tym dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, także w kontekście rozumienia języka angielskiego i poprawności w posługiwaniu się nim,
- 12) zasady i sposoby oceniania uczniów,
- 13) wymagania dotyczące prac domowych, sposoby jej zadawania, kontrolowania i poprawy,
- 14) działania podejmowane przez opiekuna praktyk na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny wśród uczniów,
- 15) organizację przestrzeni klasowej, sposobu jej zagospodarowania i wykorzystania podczas kształcenia językowego.

Na obserwacji lekcji i zajęć prowadzonych przez opiekuna praktyk, innych nauczycieli a także innych studentów powinno przeznaczyć się nie mniej niż 8 godzin.

3. Współdziałanie z opiekunem praktyk, asystowanie nauczycielowi student realizuje poprzez:
  - 1) planowanie lekcji, wspólne opracowanie scenariusza/konspektu lekcji,
  - 2) prowadzenie ćwiczeń językowych w toku lekcji prowadzonej przez nauczyciela opiekuna,
  - 3) asystowanie nauczycielowi w prowadzeniu różnych form aktywności uczniów w czasie lekcji, współdziałanie z nauczycielem opiekunem w dziedzinie organizacji pracy w grupach,
  - 4) sprawowanie opieki i nadzoru nad klasą oraz zapewnianie uczniom bezpieczeństwa,
  - 5) współpracy z nauczycielem – opiekunem w podejmowanych działaniach dydaktycznych, wynikających z zaistniałych sytuacji,
  - 6) współpracy w bieżącym ocenianiu uczniów,
  - 7) pomoc w tworzeniu testów, sprawdzianów kontrolujących wiedzę uczniów i sprawdzaniu prac weryfikujących umiejętności uczniów oraz prac domowych,

- 8) podejmowanie działań wspomagających uczniów mających problemy z opanowaniem języka angielskiego oraz na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 9) podejmowanie działań w zakresie projektowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- 10) przygotowywanie pomocy dydaktycznych i organizowanie przestrzeni klasowej.

Współdziałanie z nauczycielem opiekunem odbywa się właśnie w/w w/w we wszystkich aspektach realizowanej przez studenta praktyki pedagogicznej, niemniej sama asystentura winna być przeprowadzona w wymiarze 6 godzin.

4. Samodzielne prowadzenie zajęć jest najbardziej wymagającą formą kształtowania kompetencji dydaktycznych. Wymaga od studenta dojrzałości pedagogicznej, zastosowania wiedzy teoretycznej zdobytej w trakcie studiów w toku lekcyjnym, umiejętności samostanowienia nad sobą i klasą. Pełnienie roli nauczyciela języka angielskiego w szkole powinno obejmować w szczególności:
  - 1) planowanie lekcji, formułowanie celów, dobór metod i form pracy oraz środków dydaktycznych adekwatnych do poziomu umiejętności językowych uczniów, do realizowanych treści programowych danego etapu edukacyjnego,
  - 2) dostosowywanie metod i form pracy oraz sposobu komunikacji językowej do możliwości danej klasy, do specyfiki nauczanych zagadnień językowych charakterystycznych dla danego etapu edukacyjnego oraz poziomu umiejętności językowych grupy uczniowskiej,
  - 3) samodzielne prowadzenie lekcji języka angielskiego (zajęcia dydaktyczne) w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze/konспекty lekcji,
  - 4) efektywne wykorzystanie czasu lekcyjnego,
  - 5) samodzielne prowadzenie działań wychowawczo-opiekunческих wobec poszczególnych uczniów w klasie i całej klasy,
  - 6) dostosowywanie do lekcji języka angielskiego i charakteru klasy wykorzystanych w toku lekcji środków dydaktycznych, w tym środków multimedialnych i technologii informacyjnej,
  - 7) planowanie lekcji zgodnie z rytmiką realizowanego programu nauczania języka angielskiego, z uwzględnieniem podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego,
  - 8) bieżące ocenianie uczniów,

- 9) zadawanie i weryfikacja pracy domowej uczniów,
- 10) analiza sprawdzianów, kartkówek i innych pisemnych form sprawdzania umiejętności z językowych uczniów, pomoc przy weryfikacji prac (ocenianie sprawdzianów), projektowanie testów z językowych, sprawdzianów,
- 11) poznanie uczniów, badanie pozycji społecznej uczniów w grupie rówieśniczej,
- 12) projektowanie zajęć dydaktycznych wspierających samodzielnie ucznia, inspirujących do rozwijania zainteresowania językiem angielskim i kulturą angloszkańską, do uczenia się,
- 13) sprawowanie opieki nad klasą podczas zajęć w szkole, przerw rodzelnokcyjnych i poza terenem szkoły,
- 14) organizowanie pracy uczniów w grupach zadaniowych, inicjowanie ich aktywności,
- 15) indywidualizacja pracy z uczniami, w tym z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 16) podejmowanie w toku pracy dydaktycznej działań wychowawczych o charakterze interwencyjnym w sytuacjach konfliktu, zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych lub nieprzestrzegania ustalonych zasad,
- 17) współpraca z innymi nauczycielami, pedagogiem, psychologiem, wychowawcą, bibliotekarzem oraz specjalistami pracującymi z uczniami.

Student jest zobowiązany przeprowadzić samodzielnie 18 godzin lekcji i zajęć z uczniami. Zajęcia winny się odbywać w obecności nauczyciela opiekuna. Scenariusz/konspekt lekcji akceptuje nauczyciel opiekun praktyk pod względem poprawności merytorycznej i metodycznej, nie później niż w przeddzień lekcji prowadzonych przez studenta. Wskazane jest wykorzystanie narzędzi multimedialnych, które szkoła otrzymała w ramach uczestnictwa w projekcie.

5. Analiza i interpretacja zajęć obserwowanych lub samodzielnie przeprowadzonych przewiduje systematyczne omawianie lekcji i zajęć, zarówno tych, które student obserwował, jak i tych, które samodzielnie prowadził. Umiejętności dokonywania ewaluacji oraz autoewaluacji nie tylko samego procesu dydaktycznego, ale i uczestników tego procesu, wymaga od studenta krytycznego spojrzenia na siebie, na swoje działania

i na podmiot owych działań, czyli uczniów. Współistnienie czynników obiektywnych - jak np. wielkość klasy, poziom umiejętności uczniów - i subiektywnych - jak chociażby wybór metod pracy przez prowadzącego lekcję, umiejętności organizacji pracy własnej i uczniów - stanowi o powodzeniu w aspekcie dydaktycznym oraz wychowawczym. W celu prawidłowego przebiegu w/w zakresu praktyki student powinien w szczególności:

- 1) systematycznie prowadzi dokumentację praktyki oraz dokumentację przebiegu nauczania,
- 2) konfrontować wiedzę teoretyczną, jaką zdobył podczas studiów, z praktyką,
- 3) analizować i interpretować sytuacje dydaktyczne i wychowawczo-opiekunckie,
- 4) systematycznie przeprowadza analizę przebiegu prowadzonych lekcji, działań pedagogicznych oraz realizacji założonych celów,
- 5) na bieżąco omawia z opiekunem praktyki obserwowane i prowadzone zajęcia,
- 6) analizować zadania i prace kontrolne oraz domowe uczniów,
- 7) omawia zgromadzone do wiadzenia w grupie uczestniczących w praktyce studentów.

Student w trakcie praktyki jest obowiązany uczestniczyć w wydarzeniach i sytuacjach, które zaistnieją w szkole podczas studenckiej praktyki, np.:

- posiedzeniu rady pedagogicznej,
- spotkaniach z rodzicami uczniów,
- spotkaniu z doradcą metodycznym,
- testach, sprawdzianach i egzaminach,
- zajęciach pozalekcyjnych,
- szkolnych wycieczkach,
- dyżurach w czasie przerw,
- uroczystościach i imprezach szkolnych.

Uczestniczenie studentów w spotkaniach i szkolnych uroczystościach daje im możliwość zobaczenia szkolnej społeczności z innej perspektywy. Takie udział w zajęciach pozalekcyjnych, wycieczkach i dyżurach w czasie przerw i różnorodnych formach stwarza studentom szansę obserwacji uczniów w pozalekcyjnych formach aktywności.

Projekt i praktyka pedagogiczna studentów Wy szej Szkoły Przed- si biorczo ci i Marketingu w Chrzanowie w opinii Nauczycieli - Opie- kunów

Przeprowadzona w ród nauczycieli opiekunów praktyk pedagogicznych ewaluacja stała si asumptem do podsumowa , które s znamienne dla zako -
czonych działa . Spo ród 65 opiekunów praktyk ankiet wypełniły 44 osoby.

W ród ankietowanych kobiety stanowiły 88,6%, m czy ni – tylko 11,4%. Najwi cej był nauczycieli o wieloletnim sta u pracy pedagogicznej – a 27,3% stanowili nauczyciele posiadaj cy 25-30-letnie do wiadczenie zawodowe. Dru-
g co do wielko ci grup byli nauczyciele o sta u mi dzy 11-ym a 15-ym rokiem
pracy (25%), trzeci opiekunowie, którzy w zawodzie nauczyciela pracuj
od 16-u do 20-u lat (11,4%), najmłodszy sta em (od 6-u do 10-u lat) stanowili
najmniejszejliczn grup w ród opiekunów (2,3%).

Tak e poziom wykształcenia i stopie awansu zawodowego opiekunów jest
wysoki. Wszyscy ankietowani legitymuj si przygotowaniem pedagogicznym,
a tylko 2% spo ród nich ma dyplom studiów pierwszego stopnia. Pozostałe 98%
opiekunów posiada tytuł zawodowy magistra, 47% uzyskało kwalifikacje
do nauczania co najmniej dwóch przedmiotów lub prowadzenia zaj . 89%
nauczycieli ma stopie awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego,
a 11% to nauczyciele mianowani.

Najwi ksza liczba opiekunów pracuje w szkole podstawowej (45,5%),
niewielki procent z tej liczby równocze nie uczy w gimnazjum (11%), w którym
ogółem jest zatrudnionych 32 % respondentów, w szkole ponadgimnazjalnej –
16% , w przedszkolu – 13,6 % , a w poradni psychologiczno-pedagogicznej –
4,5%.

Na pytanie: Czy ch tnie podejmuje si Pani/Pan roli opiekuna praktyk? 52%
zdecydowanie odpowiedziało, e tak, 41% stwierdziło, e raczej tak, a tylko 6%
podejmuje si tego zadania raczej niech tnie. Dobrowolnie tego zadania
podejmuje si 48% nauczycieli, 39% robi to z lekkim zastanowieniem, natomiast
11% nauczycieli zostało zmotywowanych do realizacji zadania, a 2% dostało
polecenie słu bowe.

Podejmuj csi opieki nad praktykantami nauczyciele najcz ciej kieruj si
ch ci podzielenia si wiedz – 70,5%, w dalszej kolejno ci: wymian
do wiadcze – 50%, dodatkowym wynagrodzeniem – 41%, inne powody - w tym
wcze niej wspomniane polecenie słu bowe - wskazało 4,5% opiekunów.

W zakresie pozytywnych aspektów przygotowania studentów do realizacji

praktyki pedagogicznej nauczyciele najczęściej wskazywali zaangażowanie studentów w realizację powierzonych zadań (61% wskazało), chęć do pracy – 52% wskazało, zainteresowanie zawodem nauczyciela – 45,5% wskazało, dobre przygotowanie teoretyczne – 30% wskazało, kreatywność, pomysłowość w realizacji zadań dydaktycznych – 27% wskazało, dobre przygotowanie praktyczne – 20,5% wskazało, inne, np. chęć wykorzystania pomysłów nauczyciela w zajęciach własnych studenta, w pracy, weryfikacja wyobrażeń o pracy nauczyciela z codziennym rzeczywistością szkolną, dyspozycyjność – to aspekty wskazane przez 11% opiekunów.

Wśród wyborów, które dominowały w odpowiedzi na pytanie, z jakich powodów student nie powinien zostać przyjęty na praktyki 80% wskazało dotyczyło braku zainteresowania ze strony studenta praktykami i prac w zawodzie nauczyciela, 54,5% wskazało odnosiło się do studenckiego ukierunkowania wyłącznie na zaliczenie praktyki, 34% wskazało za taką przyczynę uznało chęć odbycia praktyki w czasie wakacji, niestosowny strój i wygląd – 18% wskazało, po 7% wskazało otrzymały odpowiedzi: brak wynagrodzenia dla opiekuna praktyk i sytuacja, w której student występuje o przesunięcie czasu odbycia praktyki poza termin ustalony przez Uczelnię. Jedną z osób zauważała, że student niezdyscyplinowany, nieodpowiedzialny, taki, który nie przejawia zainteresowania pracą w szkole, nie powinien zostać przyjęty na praktyki. Trudno się z tym zdaniem nie zgodzić – taki student nie będzie nigdy nauczycielem.

Z Regulaminem oraz z Programem Praktyk Pedagogicznych nauczyciele byli zapoznawani na bieżąco. Każde Forum Wymiany Doświadczeń w ramach warsztatowej wizyty zajęło się dyskusją nad Programem Praktyk (...), a pierwsze warsztaty na Forum w całości dotyczyły Programu (...). Mimo to, 2,5% opiekunów stwierdziło, że nie został mu przekazany Regulamin Praktyk Pedagogicznych oraz Program Praktyk Pedagogicznych, 86% odpowiedziało, że Regulamin i Program jest stale dostępny na stronie internetowej Uczelni, 41% potwierdziło przekazanie Programu i Regulaminu przez Uczelnię przed rozpoczęciem praktyk przez studentów WSPiM, a 9% wskazało studenta jako osobę przekazującą te podstawowe dla praktyki dokumenty.

Program Praktyk został pozytywnie oceniony przez Opiekunów. Określone w Programie Praktyk obowiązki praktykanta zostały przez nich uznane za adekwatne do zadań, jakie powinien realizować student w trakcie praktyki – tak uznało 70,5% odpowiadających, a 29,5% odpowiedziało „raczej tak”. Podobne zdanie wyrazili na temat zadań samych opiekunów – 61,4% twierdzi, że Uczelnia jednoznacznie sformułowała wymagania wobec opiekunów, 38,6% -

raczej tak. W obu przypadkach nie było odpowiedzi negatywnych.

Natomiast dokumentację praktyk, jak musieli prowadzić opiekunowie, uważa za nieco zbyt rozbudowaną – takie zdanie miało 45,5 % odpowiadających, 34% uważa, że raczej nie jest ona obszerna, 13,6% zdecydowanie opowiada się za jej ograniczeniem, a 4,5% trudno tu wyrazić swoją opinię.

Opiekunowie praktyk krytycznie ustosunkowali się do kryterium ocen, które dotyczą praktyki. A 11% respondentów uznało, że Uczelnia nie zapoznała ich z kryteriami ocen, którym podlegają studenci odbywający praktyki, 73% udzieliło przeciwstawnej odpowiedzi, 14% stwierdziło, że uczelnia zazwyczaj podaje kryteria ocen, a 2% – robi to rzadko. Natomiast obiektywizm oceniania efektów praktycznego kształcenia przy zastosowaniu tych kryteriów oceniono znacznie lepiej – 50 % ankietowanych odpowiedziało „raczej tak”, 36% twierdzi, że „tak”, a 14% nie ma na ten temat sprecyzowanego zdania. Nauczycielom trudno jest jednak powiedzieć, czy ocena wystawiona przez opiekunów praktyk ma istotny wpływ na dalsze kształcenie studentów – tak uważa 52% ankietowanych, 23% stwierdza, że raczej tak i tyle samo, 10% uważa, że raczej nie, a tylko 2% uważa, że ocena praktyki wpływa na dalsze studia praktykantów.

Zagadnieniem kluczowym dla nabycia kompetencji pedagogicznych przez studentów w trakcie praktyki jest liczba godzin, jakie się na te praktyki przewiduje. Wśród opiekunów 50% uznało, że program studiów na kierunku Pedagogika i na kierunku Filologia (w nauczycielskich specjalnościach) uwzględnia raczej wystarczającą liczbę godzin zajęć praktycznych do przygotowania studentów do pełnienia roli nauczyciela, 29% ocenia, że jest to zupełnie wystarczająca liczba godzin, 13,6% trudno jest ten aspekt ocenić, 4,5% uważa, że raczej nie, a 2,3% doszło do wniosku, że za mało godzin przeznaczono na praktyki.

W tym miejscu wypada zaznaczyć, że obecnie Uczelnia prowadzi kierunki o profilu ogólnoakademickim. Liczba godzin praktyki jest aktualnie wysoka, nie przewiduje to standardy kształcenia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela. Niemniej, z chwilą wprowadzenia w Uczelni profilu praktycznego na kierunku Pedagogika i na kierunku Filologia, praktyki będą realizowane w znacznie większym, bo 3-miesięcznym wymiarze. Tak rozbudowany program praktyk pedagogicznych będzie nie lada wyzwaniem nie tylko dla uczelni, ale również dla placówek oświatowych, bo jak zauważają nauczyciele, obecność praktykantów nieco utrudnia jednak przebieg procesu dydaktycznego na terenie szkół przyjmujących praktykantów.

Formalne przygotowanie studentów do pracy w zawodzie nauczyciela 64% opiekunów oceniło na dobry, 16% na bardzo dobry, ale aż 18% uważa, że stu-

denci s przygotowani do pracy tylko na dostatecznym poziomie.

Dobrze oceniono gotowo studentów do wymiany do wiadcz e i ich umiej j tno dostrzegania zjawisk zachodz ych w grupach rówie niczych, zauwa a nia potrzeb dzieci - tu 66% opiekunów oceniło ten aspekt na poziomie dobrym, 18% - na bardzo dobrym, 14% - na dostatecznym.

Pewnym zaskoczeniem były odpowiedzi nauczycieli na pytanie, czy wdra a nie studentów do tworzenia autorskich programów nauczania wyposa y studentów w umiej tno przygotowania si ich do pracy zawodowej. A 23% respondentów nie miało na ten temat zdania, 39% uwa a, e raczej tak, 18% uwa a, e tak, ale tyle samo stwierdza, e raczej nie, a 2% mówi zdecydowanie, e nie.

Opiekunowie zauwa yli, e studenci okazuj wdzi czno za czas, uwag po wi con praktykantom, za dzielenie si z nimi wiedz i do wiadzczeniem – odpowiedzi „raczej tak” udzieliło 66% osób, zdecydowanie „tak” wybrało 16%, 9% nie ma tu zdania, natomiast „raczej nie” zaznaczyło 4,5% respondentów.

W ród respondentów 64% bardzo dobrze oceniło współprac mi dzy opiekunem a praktykantem, dobrze – 32% ankietowanych, a 2% postawiło tej współpracy ocen celuj cy. Nikt nie ocenił współpracy le. To bardzo buduj ce stwierdzenie, wiadcz ce o tym, e obie strony procesu wykazały du o dobrej woli, pozytywnego nastawienia i zaanga owania we wła ciw organizacj praktyki pedagogicznej. Warto w tym momencie nadmieni , e studenci obu kierunków studiuj w formie niestacjonarnej, zatem prócz studiów, których zaj cia odbywaj si w weekendy, s w ci gu tygodnia obci eni prac zawodow . Pracuj w ró nych godzinach, systemach, na diametralnie ró nych stanowiskach. Cz sto praca zawodowa praktykanta w znacz cy sposób utrudniała bezkolizyjny przebieg praktyki. Wyrozumiało opiekunów, elastyczno studentów i ch dobrej współpracy obu stron pozwoliła pokona przeszkody. Wydaje si , e równie wsparcie Uczelni, zapobiegliwo koordynatorów z poszczególnych gmin oraz takt dyrektorów poszczególnych placówek pozytywnie wpłyn łna ko cowy efekt dotycz cy współpracy.

Nauczyciele mieli mo liwo wskazania przyczyn, najistotniejszych problemów (zakłóce) przebiegu praktyki. Wiele osób wybrało kilka odpowiedzi, które w ich odczuciu były najbardziej adekwatne do przyczyn problemów, je eli pojawiały si one w trakcie praktyki. Najcz stszym powodem zakłócenia prawidłowego toku praktyki – 64% wyborów- były słabe kompetencje praktykantów w zakresie samodzielnego prowadzenia zaj , projektowania pracy nauczyciela, 41% wskaza dotyczyło braku zainteresowania studentów praktyk , a tym samym słabym zaanga owaniem w realizacj zada praktykanta,

16% nauczycieli uważa, że studenci słabo przygotowywali się do niektórych zajęć dydaktycznych, 14% wskazało inne przyczyny (bez ich określenia), 9% uważa, że studenci nie przygotowywali się do realizacji zadań wynikających z programu praktyki, 4,5% uznaje, że ocena opiekuna praktyki nie wpływa na ocenę praktyki przy jej zaliczeniu przez uczelnię, 2% za przyczynę podaje brak wymagań sprecyzowanych w odniesieniu do przebiegu praktyki. Analizując powyższe wybory zgodzi się należą z najliczniejszym wskazaniem – studenci na praktyce mają nabyć umiejętności ci samodzielne projektowanie i prowadzenie zajęć. Wcześniej w tej roli nie występowali. Trudno więc dziwić się, że to zadanie, z którym tak są nauczyciele z dłużej stałym doświadczeniem, stanowiło dla studentów trudne. Praktyka to dopiero początek nauczycielskiej drogi do budowania własnego warsztatu pracy, zdobywania doświadczenia, które stanowią podstawę koniecznych umiejętności. Z pozostałymi wskazaniami można dyskutować. Pozostają one również w sprzeczności z odpowiedziami wybranymi przy innych, wcześniej zadanych pytaniach, dotyczących np. pozytywnych aspektów przygotowania studentów (tu 61% wskazało zaangażowanie studentów w realizację zadań, 52% chodzi o pracę, 45% zainteresowanie zawodem, 30% dobre przygotowanie teoretyczne) czy Programu Praktyk – jednoznaczne określenia obowiązków opiekuna w programie potwierdziło 61,4%, raczej tak – odpowiedziało 38,6%, nikt nie odpowiedział negatywnie; adekwatne do realizowanych programowych zadań sformułowanie studenckich obowiązków – tu 71% udzieliło odpowiedzi tak, 29% raczej tak, nikt nie odpowiedział przecząco. Trudno wskazać przyczyn takich rozbieżności w odpowiedziach udzielanych przez nauczycieli. Może czasem oczekiwania samych opiekunów, sugerowanie się własnym doświadczeniem i brak umiejętności wyeliminowania tego doświadczenia z oceny możliwości i predyspozycji studentów, a więc zderzenie nauczycielskich wyobrażeń ze studenckimi rzeczywistością, to powodem diametralnie różnymi wskazaniami.

Ankieta wykazała także, że placówki, w których odbywała się praktyka, nie unikały umożliwienia studentom uczestnictwa w różnego typu spotkaniach i uroczystościach, które miały miejsce w szkołach podczas realizowania przez studentów praktyki. W posiedzeniu rady pedagogicznej mogli uczestniczyć praktykanci wg 71% respondentów, pozostałe 29% opiekunów dopełniło odpowiedź, że studenci nie uczestniczyli w posiedzeniu ponieważ w tym czasie spotkanie rady nie odbywało się. Wszyscy respondenci (100%) potwierdzili możliwość udziału studentów w spotkaniach nauczyciela z rodzicami. Znaczna liczba opiekunów zaznaczyła, że w trakcie praktyki preferuje się inicjatyw studentów, ich kreatywność, samodzielność. Na samodzielne przygotowanie

przez studentów innowacyjnych scenariuszy zajęć dydaktycznych oraz zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych, dydaktyczno-wyrównawczych, programów wycieczek, zdecydowało się aż 98% opiekunów. Fakt ten świadczy o dużej wierze w kredyty zaufania, jakim opiekunowie obdarzyli swoich podopiecznych, ale potwierdza również dobre przygotowanie, zaangażowanie i odpowiedzialność praktykantów.

Takie 100% ankietowanych potwierdziło, że studenci mają pełny dostęp do dokumentacji szkolnej, zarówno tej, za którą odpowiada dyrektor placówki, jak i tej, którą prowadzą nauczyciele.

Pytania ankiety dotyczyły również samooceny nauczycieli jako opiekunów praktyk pedagogicznych. Swoje przygotowanie do pełnienia tej funkcji nauczyciele w 82% ocenili jako bardzo dobre, 9% uważa, że byli dobrze przygotowani, 4,5% czuje się doskonale przygotowanymi do pełnienia opieki nad praktykantami, natomiast 2,3% oceniło siebie do rygorystycznie, jako przygotowanych tylko w stopniu dostatecznym.

Braki w swoim przygotowaniu do sprawowania roli opiekuna praktyk dostrzegają 21% nauczycieli, 79% ich nie widzi. Mimo takiego rozkładu odpowiedzi, 68% ankietowanych udzieliło odpowiedzi na pytanie, jakie braki dostrzegło we własnym przygotowaniu do pełnienia roli opiekuna praktyk. Dominował w tym przypadku brak czasu (36,4% wyborów), słaba wiedza na temat aktualnego programu kształcenia na kierunku (6,8% wyborów), identyczny procent dotyczył innych przyczyn – ale nauczyciele nie podali jakich, 4,5% za przyczynę braków postrzegają brak szkolenia przygotowującego do pracy ze studentem oraz brak współpracy z Uczelnią, 2,3% uważa, że w Programie nie zaplanowano proporcji czasu na realizację poszczególnych elementów praktyki. Wydaje się, że te ostatnie wybory nie są przemyślane i zgodne ze stanem faktycznym. Wszyscy opiekunowie uczestniczyli bowiem w cyklu warsztatów, które odbyły się przed rozpoczęciem praktyk w placówkach. Warsztaty miały na celu przygotowanie nauczycieli do pełnienia własnej roli opiekuna praktyki. Warsztaty zakończył test, w którym nauczyciele potwierdzili posiadanie niezbędnych kompetencji. Ponadto w trakcie Forów Wymiany Do wiadomości zorganizowano cykl szkoleń i warsztatów, które pogłębiały, doskonaliły, nowelizowały i uzupełniały wiedzę, umiejętności i kompetencje nauczycieli jako opiekunów. Nauczyciele mieli w tym czasie również możliwość podzielenia się swoimi doświadczeniami, opiniami, spostrzeżeniami zarówno na temat samych praktyk, jak i podejścia studentów do swoich obowiązków. Mogli również zgłaszać propozycje zmian w zapisach Programu, także w zakresie przydziału godzin dla realizacji poszczególnych zadań wynikających z praktyki. Propozycji było wiele.

Każdy nauczyciel nieco inaczej postrzegał realizację różnych elementów składowych praktyki. Zaistniała więc konieczność dokonania kompromisowych rozważań, które by mogły nie wszystkich satysfakcjonowały, ale które wszyscy byli w stanie przyjąć.

Opiekunowie czują się natomiast bardzo dobrze przygotowani do przeprowadzania ewaluacji pracy studenta praktykanta – taka jest opinia 68% nauczycieli, 27% uważa się za dobrze przygotowanych i tylko 2% swoje umiejętności w tym zakresie ocenia na poziomie dostatecznym.

Liczne spotkania z nauczycielami opiekunami, ze studentami oraz koordynatorami praktyk z ramienia gmin będących Partnerami Projektu, dyskusje w czasie warsztatów przeprowadzanych w ramach kolejnych Forów, wreszcie analiza wyników ostatniej ankiety ewaluacyjnej stały się asumptem do wysnuęcia kilku wniosków. Propozycje wniosków sformułowano poniżej.

1. Zaprosi do Uczelni każdego nauczyciela opiekuna w celu:
  - 1) przeprowadzenia rozmowy na temat praktyki pedagogicznej studentów, w tym w szczególności zwróci uwagę na obowiązki zarówno studenta jak i opiekuna,
  - 2) przekazania za potwierdzeniem odbioru Regulaminu Praktyk Pedagogicznych oraz Programu Praktyk Pedagogicznych,
  - 3) przekazania szczegółowych informacji na temat systemu ocen stosowanego w Uczelni i kryteriów tych ocen.
2. Przeprowadzi z nauczycielami spotkanie, na którym zostanie omówiony program kształcenia na danym kierunku studiów i specjalności. Nauczyciele powinni zostać zapoznani przede wszystkim z tymi elementami programu, które mają istotny wpływ na przygotowanie studentów do realizacji praktyki.
3. Kontynuować warsztaty dla nauczycieli. Warsztaty powinny w praktyczny i przejrzysty sposób przygotować nauczycieli do pełnienia roli opiekuna studentów podczas realizacji praktyk pedagogicznych.
4. Kontynuować warsztaty dla studentów. Warsztaty powinny zapoznać studentów z podstawami prawa o wiatowego, z zasadami współpracy z rodzicami i środowiskiem, z systemem owiaty w Polsce, z ciekawostkami zawodowego nauczycieli oraz z obowiązkami i zadaniami, które studenci będą realizować podczas praktyki, przygotować do właściwego prowadzenia dokumentacji i korzystania z nowoczesnych pomocy, w tym środków multimedialnych i technologii informacyjnej.
5. Przygotować praktycznie studentów do rozpoczęcia praktyki pedagogicznej poprzez uczestnictwo studentów wraz z nauczycielem akademickim uczelni

w obserwacjach rzeczywistych lekcji (zaj dydaktycznych). Wnikliwe, profesjonalne omówienie zaj obserwowanych w małych, najwyżej kilkusobowych, grupach wyposa y studentów w umiejętność do podjęcia praktyki.

6. Przygotowa filmy dydaktyczne, które będą materiałem egzemplifikacyjnym, wspomogającym proces przygotowania studentów do działania w szkolnej rzeczywistości.
7. Nawiąza stałą współpracę z placówkami, które sprawdziły się w prowadzeniu praktyk pedagogicznych.
8. Uczelnia winna starać się o możliwość takiej organizacji praktyk, jaka była realizowana w czasie trwania Projektu. Ta organizacja zapewnia prawidłowy przebieg praktyki i daje gwarancję rzetelnego przygotowania studenta do pracy w zawodzie nauczyciela.

Bibliografia

AKTY PRAWNE:

1. Ustawa z dnia 25 lipca 2005 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j.: Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (t.j.: Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).
3. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. z 2011 r. Nr 253, poz. 1520).
4. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2012 r., poz. 131).
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (t.j.: Dz. U. z 2013 r., poz. 1207).
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 z późn. zm.).

WYŻSZA SZKOŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I MARKETINGU W CHRZANOWIE
32-500 Chrzanów, ul. Janiny Woynarowskiej 1,
Tel.: (32) 623-24-26, 623-51-80, fax.: (32) 623-38-78,
www.wspim.edu.pl, e-mail: wspim@wspim.edu.pl,
NIP: 628-10-14-504, REGON: 272261936